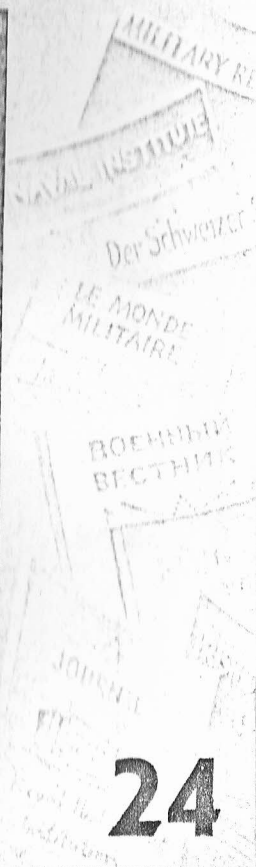

צק לון

24

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צק לון

לקט תרגומים

תוכן הענינים

- קרב-הלילה — והתפתחותו הקפ' ב.ה. לידל-הארט 3
- התפתחות מכנה הגייסות והמכנים-הטקטיים
במאה העשרים הגנרל ג. בלומנטריט 15
- צות טנקים-רגלים בפעולה הלויט' ט.ר. פיקרט 22
- גייסות-הנדסה במרדף המיור ס. רובצינסקי 28
- מדף הספרים 32

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

אדר תשמ"ו - מרס 1955

מס' 24 (כרך ג')

תמונת השער

מוקש חדש נגד-אדם

המוקש מתוצרת ארצות הברית (M-14) מפתיע בקוטנו ובקלות-חשקלו, לעומת פגיעתו המוחצת. לפי הידיעות המצויות שוה עצמת-פגיעתו זו לכושר מחצו של המוקש-נגד-אדם מימי מלחה"ע הז' ששקל כ-4 קילוגרם. עד כמה מפתיע הדבר מתברר מתוך העובדה כי אין משקלו של המוקש החדש אלא כ-130 גרם בלבד — אף ממדיו הנם כה מצומצמים (51 מ"מ קוטרו, 17 מ"מ עוביו), עד שניתן להחזיקו בכף-היד. ייצורו זול פי חמישה משל קודמו הנ"ל.

הברירה: להיות "חכם בלילה" -
או חכם גם בלילה!

קרב הלילה - והתפתחותו

מאת הקפ"ב. ה. לידל-הארט

המעטה של סגולת "רואה-ואינו-נראה" — הריהו הטוב שבאמצעי ההפתעה; ואילו כאמצעי-חיפוי טוב הוא מכל שריון. יתר-על-כן: מעטה החשיכה שהטבע מעניקו לילה-לילה — מעלה לו על פני כל בני סוגו המלאכותיים. כי הוא קבוע יותר, וניתן יותר לשערור-מראש. ברם, תלות ערכו ברמת האימון הינה גבוהה בהרבה מזו של כל העזרים האחרים למבצעים-טקטיים. החשיכה היא ידידת החייל המאומן, אולם הינה מקור מבוכה לבלתי-אמון.

על-כן שירת "רבעון הצבא" שירות-נאמן את הצבא הבריטי, בהתאמצו בעת האחרונה לעורר ענין בלחימת-לילה, ובקבעו אותה כנושא בתחרות המאמרים על "הפרס להנצחת זכרו של ג'אורג' קלואס"⁽¹⁾.

המחבר

המאמר שזכה בפרס, מאמרו של המיור סיטון⁽²⁾, מציג תמונה מדאיגה של המצב הקיים; ומעורר את הרושם שקרב הלילה אינו זוכה, בשיטת האימון הבריטית, לתשומת-הלב הראויה לו — רושם, שכבר נתעורר בנו (כפי שציינ עורך ה"רבעון") למקרא דוחות מקוריאיה ומבמות-קרב אחרות מן הזמן האחרון.

כן רב משמעות הינו הפרט כי המיור סיטון — כמי שחוקר בנושא האמור

⁽¹⁾ תחרות שנתי מטעם "רבעון הצבא" הבריטי, לאנשי צבא בדרגות לא למעלה ממיור, עד לבני 35, המשרתים ב"צבא-הסדיר" (דהיינו, בשירות קבע) או כמתנדבים ב"צבא הטרנספוריאלי" או ב"משמר הארץ". זכות ההשתתפות חלה גם על חילות הנשים ועל צבאות שאר המדינות של הקיסרות והקהילה הבריטית. תחום המאמר — עד 5000 מילה. — המער.

⁽²⁾ המאמר יובא באחת החוברות הבאות. — המער.

מקורות ומחברים

(הערות והארות לקורא)

קרב-הלילה — והתפתחותו מאת הקפ"ב. ה. לידל-הארט

מזה שנים רבות נחשב המחבר, הקפיטן לידל-הארט, לאחד המאורות בספרות המלחמה ובהלכתה. רבים היו החולקים על השקפותיו, וביחוד מבין בני-ארצו, הבריטים. לעומת זאת, מספריו למדו הרבה אחרים מן המפקדים הגרמנים בתקופה שלאחר מלחמת ה'1, ויש מהם הטוענים כי במלחמת העולם השנייה הדגימו הם את נכונות דיעותיו. במאמרו זה מודגשות שתי נקודות האחת: — לחמת-הלילה כצורת לחמה העשויה להיות מוכרעת במלחמה. השנייה: — עד כמה רגיל אי-לימודם של לקחים מסיטון-העבר; לדעתו נוטים הבריטים להתעלם ממה שלימדו אותם מלחמות קודמות. לנטייה זאת שותפים בוודאי גם עמים אחרים.

להלן הערות המערכת של כתבי-העת הצבאי הבריטי, עם התפרסם בו המאמר: מזה זמן תומך "רבעון הצבא" בהשקפה, כי לצבא המאומן והמצוייד לפעול בלילה יהיה יתרון כביר על כוונות-צבא מהסוג השכיח יותר. לא נטשה מן האמת באמרו כי בזמן החדש לא קם שום צבא כזה. את הניסיונות מאמנים למבצעי לילה בעלי היקף ומשך-זמן מוגבלים; אך טרם נעשה כל ניסיון להביא צבא שלם לידי מדרגה כזאת, שבה מבצעי יבשה ממוסכים, בעלי היקף גדול ביותר, יתנהלו בלילה באותה פשטות, או כמעט באותה פשטות, כביום. עם זאת הרי בעקרת הציוד החדש, שיטות-האימון החדשות ותקיפות-ההחלטה הדרושה, מן הדין שניתן יהיה להגשים זאת במעשה, והדבר יתרום אזי תרומה רבה להצלחה במלחמה.

בשנה האחרונה הופיעו ב"רבעון הצבא" שני מאמרים על לחימת-לילה. מאמרו של הקפיטן ב. ה. לידל-הארט הוא תוספת ברוכה לשני המאמרים הנ"ל. המחבר השתמש כאן בבקיאיות הבלתי-רגילה בהיסטוריה לשם תמיכה בהשקפה כי מאמץ רב יותר נדרש להשגת רמה גבוהה יותר של פעולת-לילה בצבא הבריטי.

המאמר לקוח מ"רבעון הצבא" הבריטי ("The Army Quarterly").

התפתחות מכנה הגייסות והמכנים הטקטיים במאה העשרים

מאת הגנרל גוינטר בלומנטריט

מחברו של המאמר הנרחב ממנו שאוב קטע זה, הוא גנרל גרמני שיש לו עתה מהלכים בחוגים צבאיים של "ברית האמנה הצפון אטלנטית", והנו מוזמן לתמרונים ולמפגני הורכה ונשק בריטיים. כתיבית צבאיים במדינות המערב מרבים לפרסם מפרי עטו. הקטע המתפרסם כאן עשוי להועיל לאנשי צבא צעירים הרוצים לעמוד על השרשים מהם צמחו מבני-הקרב והטקטיקה של ימינו אלה.

המאמר לקוח מתוך בטאון "ביה"ס למיקוד ולמטה כללי" של צבא ארה"ב, "ההשקפה הצבאית" ("Military Review").

צוות מנקיפי-רגלים בפעולה מאת הלויט' ט. ר. פיקרט

הרשימה מתארת התקפה משולבת של טנקים ורגלים, במשך שמונה ימים רצופים, בשטח גבעי בקוריאה, והיא מלווה עצות והערות מעשיות בענין זה.

המחבר הוא קצין מתייש אשר שירת שנתיים שירות קרבי בחיל השריון של צבא ארה"ב בקוריאה, כמפקד מחלקת טנקים.

הרשימה לקוחה מתוך בטאון חיל-השריון של ארה"ב "שריון" ("Armor").

(סוף בעמ' 31)

וכנציגו של דור אנשי-הצבא הנוכחי — מקבל את ההנחה כי קרבה-הלילה הוזנח מאז ומתמיד על ידי הבריטים, ופותח אך ורק על ידי צבאות אסיתיים. אי-ידיעה כזאת של המאמצים שנעשו בעבר — לפני מלחמת העולם השנייה ובמהלכה — לפתח בצבא הבריטי את קרבה-הלילה, יש בה, כשלעצמה, מעין אזהרה. שכן המכשול הגדול ביותר בדרכם של הבריטים היה מאז ומתמיד טמון בשכחת לקחים זמן קצר לאחר שנלמדו, וב"הידרדרות" חזרת-ונשנית לאחור, לאחר כל צעד קדימה, במעלה ההר. מכאן שתצמח אולי תועלת — ולא מבחינת הענין ההיסטורי בלבד — מסקירה על פרשת המאמצים שנעשו בין שתי מלחמות-העולם, והשפעותיהם.

התקפות לילה היו גדירות מאוד במלחמת העולם ה-1. היעדר-הנטיה הכללי לנסות דרך-פעולה זו מפליא ביותר לנוכח השליטה-בכפיה ששלט או המק"ב בשדה-הקרב. שליטה שהפכה את המק"ב לגורם הראשי ביצירת מצב-ה"תיקו" הממושך — והרי אותו מק"ב מפסיד היה הרבה מקטלגותו בתנאי ראות-גרועה. עם זאת, על אף כי כולם הכירו בקושי הכרוך בהסתערות לאור-היום על אויב מחופר-כראוי — הרי האפשרויות שבהסתערות תחת חסות החשיכה הוזנחו, פרט להתקפות קטנות ופשיטות. המפקדים, כה דבק בהם החשש מפני הסיכון שבשיבוש-הסדרים — הנובע מתנאי החשיכה — עד כי כרגיל ביכרו עליהם את הסיכון, הודאי-יותר, של השמדת גייסותיהם וסיכול תכניותיהם.

אחד היוצאים-מן-הכלל המעטים לעיקר זה של הימנעות משימוש בחשיכה היה ההתקפה שביצעה הארמיה-הרביעית הבריטית בשלב השני של המתקפה על הנהר סום, ב-14 ביולי 1916.

בשלב הפתיחה של המתקפה, ב-1 ביולי, סמך הפיקוד הסתמכות-מופרזת על השפעתה המשתקת של ההרעשה הארטילרית המוקדמת, בת שבעת הימים, ע"י 1,500 תותחים שרוכזו בחזית בת 22 ק"מ — והסתערות הרגלים נפתחה באור-יום מלא, בשעה 0730, כדי להבטיח לארטילריה תצפית טובה. למפקד הארמיה, רולינסון, היו אישית אי-אלו ספקות, ברם, ככתוב במפורש בהיסטוריה הרשמית, הוא "חזר והדגיש באוני הכל, בישיבות ובהודמנויות אחרות, כי אי-אפשר שישרוד עוד שריד כלשהו עם תום ההרעשה, בשטח שאותו כיסתה" — וכי הרגלים לא יצטרכו אלא לגשת עד אל עמדות האויב ולקבלן לידיהם". התוצאה היתה אבדן 60,000 איש תמורת רוח קטן מאד בשטח — רק בכנף ימין — שעמקו הרב ביותר היה ק"מ וחצי. אותו יום היה כבד-האבידות ביותר בכל דברי ימינו של הצבא הבריטי.

במשך השבועיים שלאחר-זאת קידמה, בהדרגה, שורת התקפות-כרסום את האגף הימני הבריטי סמוך-יותר אל קו-המערך הגרמני השני, כ-3½ — 3 ק"מ מאחורי קו-החזית ההתחלי. בינתיים העמיקו והלכו הגרמנים את חגורת ביצורי-המגן שלהם, ביתר מהירות מכפי שיכלו הבריטים לכרסמה; לפיכך, אילו המתינו הבריטים עד להתקרבתם לקו השני די הצורך להסתערות-מקרוב — עלולים היו

להיתקל במחסום החזק כזה שב-1 ביולי, אולם, בנסותו להחיש את הנחתת מהלומתו הגדולה הבאה — שנועדה להבקיע את הקו השני בגזרה בת 6.5 ק"מ שבין יער דאלויל לבין באזאנטן-לה-פאטי). גאלץ רולינסון להתחשב בעובדה המכבידה, שהקורפוס הימני שלו נמצא עדיין מרוחק כ-1200 מטרים מהקו השני של האויב. הוא בחר בתירוץ זה: את השטח החשוף יחצו הגייסות באור-הירח והם יסתערו על הקו-הגרמני בשעה 0325 — בטרם שיספיק אור השמש למקלעני-ההגנה כדי ראית מטרותיהם. להסתערות צריכה היתה ליקדם "הרעשת-סופה" בת חמש דקות בלבד.

בשנת 1916 היה עדיין חידוש כה רב בתחיית רעיונות כאלה — הן על התקדמות-לילית כזאת, והן על הרעשה כה קצרה — שהיה בהם כדי לזעזע בעלי דיעות מקובלות, ולהיראות כמשחקו-של-קלפן. המצביא הראשי, הא"ג, התייחס לתכנית בפפקוק רב, אך לבסוף הרשה לרולינסון לעשות כרצונו. התוצאה היתה הצלחה רבת-רושם, ואפשר היה להשיג הבקעה מלאה, אילו השתנה ניצול-ההצלחה עם המבקע ההתחלי. חיל-הפרשים הגיע בערב, להופעתו הראשונה על שדה-הקרב מאז 1914 — אך הוא לא הוכיח אלא את חוסר-האונים של גייסות רכובי-סוסים כאמצעי לניצול-הצלחה בתור-המקלעים).

מחיר הפריצה אל תוך מערך האויב ב-14 ביולי היה קטן להפליא לעומת זה שב-1 ביולי. וזאת, על אף שחפירות האויב לא ניזוקו בהודמנות השניה אלא מעט, בעוד שבראשונה כמעט וגמחו (מקלעני האויב העתיקו או את מקומם אל שוחות-הפגזים הרבות מספור, אשר שימשו להם עמדות-חליפין שנתגלו כתכליתיות מאד — קצת יותר-מדי...). אחד הזכרונות הניצבים כמו חיים לנגד עיני אני מאז הוא ההבדל בין שדה הקרב ב-1 ביולי, המכוסה עמרים-עמרים גויות בבגדי חאקי, (במספר העולה בהרבה על זה של הגויות בבגדי "אפור-שדה" הגרמניים) לבין שדה-הקרב ב-14 ביולי, בו היה היחס הזה הפוך, באופן בולט. חותמה של התרשמות זו מימי 1916 נודעה לו השפעה לאורך זמן על מחשבתי הטקטית. שעה שנפל בחלקי התפקיד לכתוב את המהדורה האחר-מלחמתית של ספר-ההדרכה הרשמי "אימון הרגלים", הדגשתי את ערכם של קרב הלילה, של העשן ושל ההפתעה לכל צורותיה. אך ההנחיות שרשמתי בטייטה נמהלויבמים ע"י "משרד המלחמה" עד שפג טעמן, בטרם פורסם ספר ההדרכה החדש.

בין השאר, הדגשתי אז את הנקודה הזאת: "למעטה החשיכה היתרון על פני העשן". בזה הוא מאפשר הפתעה גם כאשר לזמן — שלגביו יש בעשן משום

1) ראה "התפתחות מבנה הגייסות והמכנים הטקטיים במאה העשרים", בחוברת זאת. — המער.
2) שמו של מיינסטריון המלחמה (משרד הבטחון אצלנו) בבריטניה. אין סמכותו חלה שם על צי המלחמה וחילות האוויר. — המער.

התראה לאויב — כשם שהוא מאפשר זאת לגבי ריכוז-הכוחות ולגבי כיוון ההתקפה. בעוד ההפתעה הינה התכלית העיקרית שלשמה בערכים מבצעיים-לילה, הרי יש בהם גם משום תוספת בטחון — וזאת בשני דרכים: בטחון לתכניות המתבצעות, (הסתר מתצפיות-אוויר); ובטחון לכוח-האדם, (הסתר מפצצות-אוויר ואש מקלעים).

כעבור עשר שנים, תוך כתיבתי את ספרי על דבריימימה של מלחמת העולם הראשונה, נתרשמתי מאוד מתקיפותם של המקרים בהם מצבי-ערפל נמצאו שוררים בתחילתן של אלו מן המתקפות שנתגלו כמצליחות-יותר. עובדה זאת הניעה אותי לנתח את כל המתקפות שנערכו ב"חזית המערב" במרוצת המלחמה; ונתברר בעליל כי ערפל — אשר העניק מעטה-אפלה לגייסות המסתערים — שרר כמעט בכל מקרה בו הושגה חדירה עמוקה ומהירה, וכך מצאתי כי ערפל עטף את ההתקפה הצרפתית ליד הסום בבוקר ה-1 ביולי, שנת 1916. ערפל עטף את ההתקפה שזכתה להצלחה מיוחדת במינה, אשר ערכו הצרפתים בסתיו אותה שנה — ההתקפה שכבשה מחדש בשתי גייסות מהירות את מרבית השטח שאבד במתקפה הגרמנית הממושכת, מפברואר ועד יולי. ערפל עטף את מהלומת-ההפתעה הגדולה ליד באמרא, בנובמבר 1917. ערפל עטף את כל שלושת ההבקעות של הגרמנים ב"1918", אך נעדר משלושת מתקפות-הנפל שלהם, ב"28 במרס, ב"9 ביוני וב"15 ביולי, הוא עטה את שדה-הקרב, לתועלת הבריטים, בבוקרו של ה"8 באבגוסט, 1918, ובא לעזרת הדיביזיה ה"46 כאשר הבקיעה את "קו-הינדנבורג" ב"28 בספטמבר, ואין אלה אלא אחדות מהדוגמאות הבולטות ביותר.

הרהור בעובדות אלה גורר מסקנה: — הואיל ומתכנניה של המתקפה אינם יכולים להסתמך תמיד על התזהות ערפל טבעי — ובמיוחד בקיץ, עונה בה שאר התנאים נוחים ביותר למתקפה — הרי שיש להשקיע מאמץ רב יותר בפיתוח אפשרויות אלטרנטיביות ל"עייטוף" ההסתערות. אפשרות אחת היתה: לייצר ערפל מלאכותי, ע"י גילוי אמצעי לפיתוחו של חסך-העשן בקני-מידה גדולים פי כמה משבעבר. אפשרות אחרת היתה: לנצל את שעות החשיכה — דהיינו, מעטה-אפילה כזה שניתן בקביעות לחשבו, מדי יום-ביומו, לאחר שהגעתי למסקנות אלה, פתחתי במסע-הסברה למען ניצול האפשרויות-שבכוח שבשני דרכים אלה, כדי לצמצם את נקודות התורפה שבהן תבעתי: (1) שיטה יסודית ומקפת יותר לאימון למבצעי-לילה; (2) מחקר מדעי באפשרויות לייצור אור-ירח-מלאכותי, שניתן יהיה לספקו בזמן ובמקום הדרושים — ובמיוחד למען ניצול הפריצה-ההתחלית לתוך מערך היריב.

נימוקי לשניה שבהצעות אלה יובהרו אולי יותר, על ידי שאחזור כאן על

⁹ בסביבת ורדן. — המערב.
¹⁰ 21 במרס, 9 באפריל, 27 במאי, 1918. — המערב.

קטעים אחדים מהרצאה שהרצאתי ב"1931 לקציני "פיקוד הדרום" על "עתיד הרגלים" — ושהופיעה אחר-כך בדפוס כחוברת.

"אפלה היא האמצעי-שכנגד הטבעי למקלע, ובסופו של דבר אפשר כי תתגלה בחודר אמצעי-שכנגד טוב יותר מן השריון.

לפניך הייתי אומר כי מן הראוי הוא שהשירות הכימי של הצבא ירכז את מאמציו, בייצור ערפל מלאכותי. אין אני נוקט מונח זה כשמי-נרדף למסך העשן הנוכחי, כי אם על מנת להבחין בין שנים אלה. מסך העשן יש בו, אמנם, משום עזר, אך הוא "מקומץ" מדי. תקותי כי נבחון את האפשרויות של כיסוי רצועת-ארץ שלמה בערפל, ערכו של כיסוי זה יובלט משנכיר בעובדה כי תפקידו האמיתי של חיל הרגלים הוא לשבש את ארגונה של ההתנגדות, ולא סתם לדחקה-לאחור.

וכן, משום אותה סיבה עצמה, הגיעה העת (בעצם — הגיעה מזמן) לתחייתה של התקפת הלילה, כשם שאכן הנופלת למים משלחת אדוות על פניהם סביב-סביב — כן גם ה"אדוות" הפסיכולוגיות של התקפת הלילה זורות תופעות של שיבוש-ארגון בקרב האויב אל הרחק מעבר לתחום אליו מגיעה פגיעתה הפיזית, וההסתכנות שבה — שהיא הסתכנות בבלבול-סדרים — פחות מההסתכנות שבטבת, ממקלעים בעלי שדה-אש שאינו מאופל, את הסיכונים מן הסוג הראשון ניתן להפחית על ידי אימון; אך, אפילו כשהמדובר הוא בגייסות שאומנר-בחפזון, אין אנו צריכים אלא להשוות את התוצאות — והמחיר — של ההתקפה ב"1 ביולי 1916, עם אלה שב"14 ביולי, בכדי שניוכח שאור-ברור למקלעני האויב — הוא הגדול-בהרבה שבשני הסיכונים.

"הישנה איזו דרך להרחיב את תחום פגיעתה הפיזית של התקפת-לילה? ענין זה ראוי לעיון, שאם לא כן, ישנה סכנה רבה כי נרגיל עצמנו לפתוח בהתקפות ממש לפני עלות-השחר, על-מנת שניצול ההצלחה יוכל להתחיל באור היום. כל הרגל קבוע הריהו מסוכן יותר במלחמה — כי אנו גובר הסיכוי כי היריב ימצא מוכן לקראתו — מאשר הגדול שבאותם סיכונים אשר נודעת להם הסגולה העילאית של הבלתי-צפוי.

"בהיות האור כה חשוב לניצול-הצלחה תכלית, הריני בא לידי הרהורים בענין האפשרות לפתח, בצד הערפל המלאכותי, גם אור מלאכותי, כי או היינו יכולים לפתוח בהתקפה, במגמה לחדור למערך האויב, שעות אחדות לפני עלות-השחר, ולסייע לתהליך ניצול-ההצלחה ע"י שגייף באור את שדה הקרב עד הארזיהיום. בין אם תיעשה הצפה-באור זאת על ידי סדרה מתואמת של זיקוקי-תאורה רבי-עצמה מוטלים-מטוסים — ובין אם תיעשה באמצעות זיקוקי-ענק בעלי כוח תאורה ומשך-בעירה גדולים, הנורים מן הקרקע — ובין אם ע"י קבוצות של זרקורים-ממוכנים — לא לי לקבוע זאת, בעיה זאת נועדה למומחי-התאורה, ולא למומחי-הרגלים. אולם יכול אתה לראות כי לאור מלאכותי יהיה יתרון אחד, שלא יסולא בפז, על אור טבעי — הוא יהיה ניתן לשליטה. שעה ששני יריבים נמצאים בחדר חשוך — זה שידו מונחת על כפתור החשמל נודע לו יתרון שאין לו שיעור."

זמן קצר לאחר זאת בא חיזוק רב-עצמה לדעות אלו, עם פרסומו, בינואר 1932, של כרך "ההיסטוריה הרשמית" הדין במערכת הסום, גילוייו על אודות שלב ההסתערות-הפותחת היו בבחינת זעזוע לראש-המטה-הכללי-הקיסרותי באותו זמן, הפילד-מרשל סאָר ג'ורג' מילן (אשר מאז 1915 נמצא הרחק מ"חזית המערב", בפקדו בחזית מוקדוניה). הוא מינה "ועדה מטעם משרד-המלחמה" (בת שמונה גנרלים, והסאָר ואלטר קירק היה יושב הראש) לחקור בלקחי המלחמה ולבדוק האם אמנם מיישמים אותם לספרי ההדרכה של הצבא ולאיימונו. מי שפנו אליו להימלך

(ג) השימוש במצפן.
 לבטוף, דעתנו היא כי ספרי ההדרכה שלנו צריכים להדגיש ביתר תוקף את החשיבות החיונית של הפתעה ושל הגישה העקיפה, ואנו מציעים כי לתקנון שירות השה" כרך ב, סעיף (2) 25, יוסף משפט, לאמור:
 "מפקד הבוחר בדרך-התקפה ואינו מפתיע את יריבו — איבד את היתרון העיקרי אשר בכוח ההתקפה להעניקו".

חשיבותם הגדולה של מבצעי לילה

"אבני הנגף העיקריים בדרכם של התוקפים הם המקלעים של המתגונן. הגם שמוכן מאליו הוא, שאין להביסם על ידי שחלף הישר אליהם, הרי יש ותכניות-התקפה לא הכירו באמת ששטה זאת. במקלעים ניתן ללחום בשלושה דרכים:

(1) ע"י ש"גנב" אותם⁽¹⁾ — דבר זה ברביצוע רק כנגד הגנה חלשה או בעלת ארגון פגום;

(2) ע"י שנפגע בהם — באמצעות סגן, כדור, טנק או גאז.

(3) ע"י שנסנור אותם — באמצעות עשן, ערפל או לילה.

... התקפות לילה... ספק הוא אם די הצורך מרגילים בהן את הגייסות באימון בימות שלום... התקפות לילה מתרגלים בדרך כלל בשיטה לא נכונה. הופכים אותן לשלבי-השיא של המבצע. זוהי טעות. שומה עליהן להיות בדרך כלל הפתיחה למבצעים שיבואו אחריהן. אם ההפתעה שלו עלתה יפה, והתקפת-הלילה שלו הצליחה, לא הצליח המפקד אלא במעשה של "פריצה פנימה"...

"הרוח" היה בבחינת צעד גדול קדימה, אך בהמשך הדברים עשו רק מפקדים ספורים מאמץ רציני להגשים את המלצותיו בדבר האימון לקרב-לילה. ב"פיקוד-הצפון" שימש ה"רוח" קר-מנחה בהוראות האימון לשנת 1933. שחוברו בידי הקולונל (מאוחר-יותר — הפילד-מרשל) ה.ר. אלכסנדר, ב"פיקוד אלדרשוט". הבריגדיר (מאוחר-יותר — הפילד-מרשל) א.פ. ויול, אשר היה מפקד על בריגדת הרגלים הנסיונית ה-6, הרבה במבצעי לילה בכל תרגיליו. ההתפתחות הנמרצת ביותר חלה בממצריים, ביזמת הבריגדיר (מאוחר-יותר — הגנרל) הסאָר פ. פיילי⁽²⁾, מפקד "בריגדת התעלה" — בתמיכתו הרבה של מי שהיה אז מפקד הגייסות הבריטיים במצרים, הגנרל-לויטננט הסאָר ג. בארנאָט-סטיוארט. בתכנון עונת התמ"רונים הוחלט "ללחום אך ורק בלילה, ולישון ביום". בתחילה היו הגייסות מרביתם לאבד דרכם בלילה, ועל-כן נצטוו בעונה שאין מתקיימים בה תמרונים, לצאת לילה-לילה לשעה-בקירוב, למדבר — ולהתנסות בהתמצאות בו.

בספרו, בזכרונותיו, על התקופה היא (34 — 1933) ועל נוסחי-הדעות הכללי ששרף לפניו, כותב הגנרל פייל:
 "סבורים היו כי התקפת לילה מבוצעת על-ידי פלוגה היא בגודל האפשרי, אבל התקפות"

(1) "לגנב", "גניב" — Stalking — (מלשון "להתגנב") דהיינו להתקרב, כציד אל צידו, מבלי להיראות ומבלי להישמע, לרוב בדרך סחורסחור, מן הצד ומן העורף. — המערב.
 (2) ראש "הפיקוד הנגד מטוסים" הענקי אשר קם בבריטניה במלחמת-העולם השנייה. — המערב.

בו), וביקשוהו להכין מחקר בכתב בנושא הנדון — ניתנה לו הזדמנות לסייע לכך כי בדוח הועדה (וזאת, במיוחד, תודות לגנרל-לויטננט הסאָר בארטי פישאר) הוכללו מספר מסקנות. מסקנות היסוד היו: הצורך בהפתעה, ובאמצעים להשגתה; פיתוח התקפות לילה; הפיכת ה"פריצה-פנימה"⁽³⁾ ל"הבקעה"⁽⁴⁾ על ידי אורח מזורז של ניצול-ההצלחה — היה אומר, הפעלת כוח ממוכן בשלמות, הנתמך באויריות-סערה, וכן שימוש באמצעים מהירים-יותר של קשר בינ-יחידתי, פיתוח מקיף יותר של האלחוט, דגש-בפיקוד שיפעל באזורים קדומניים, והפחתת טירבולן של הפקודות. נקודות אחרות בדוח היו: הצורך בפיתוח הטכניקה של התקפת-נגד ומת-קפת-נגד, והאימון בהן; הקלת משאו של החייל; והפיכת התרגול לפשוט-יותר⁽⁵⁾. שתיים מפסקות המפתח ב"דוח" זה היו:

חשיבות ההפתעה

"כתוצאה מן המחקר שערכנו נתרשמו מחשיבותה, הראשונה במעלה, של ההפתעה — הן בהתקפה והן בהגנה.

★ ★ ★

"אנו סבורים כי גדול הלקחים שניתן להפיקם ממלחמת העולם הראשונה הוא זה: במלחמה חדישה אין שום התקפה ניתנת לביצוע, או נראית כעשויה להצליח כנגד אויב בעמדות — אלא אם כן כבר שותק כוח-ההתנגדות שלו באחת משתי דרכים אלה:

(א) ע"י איוו צורה של הפתעה;

(ב) ע"י אש עיופה, שעצמתה מספקת בכדי ליצור מצב בו השפעתה תהיה כהשפעת ההפתעה;

"המסקנה היא שתנועות ליליות אפשר ותהיינה תכופות הדרך היחידה להשגת הפתעה טקטית; והתקפה בלילה — הדרך ההסכנונית ביותר בכדי לצרף על עטרת אפתעה זו גם את העטרה של נצחון טקטי.

"כבר צוין כאן כי את הצלחתן של רבות מן ההתקפות ב"חזית המערב" יש לוקוף על חשבון הערפל, וזאת משום אותה סיבה; דהיינו — סנור מקלעניו של המתגונן, יש להניח כי המפלה-במערכת-עזה הראשונה⁽⁶⁾ באה משום שלא ניצלנו הזדמנות כגון זו.

★ ★ ★

"הננו מאוחדים בדעה כי יש להדגיש את החשיבות הגדולה של מעטה האפולית, החשיכה, הערפל או העשן המלאכותי, וכי יש לשים יותר לב, באימונינו, לדברים דלקמן:

(א) תנועה בלילה בחזיתות-התקדמות רחבות;

(ב) פעולה במזג אויר ערפילי.

(1) כונות ליד-הארט כאן, ובהמשך המשפט, לעצמו — המערב.

(2) לתוך מערך האויב. — המערב.

(3) או "פריצה דרכו" של מערך האויב, אל-מעבר לו. — המערב.

(4) כאחת התוצאות מכך באה הנהגת המבנה-לפני-שלשות במבנים של הצבא הבריטי ובתרגול-הסדר שלו. — המערב.

(5) 26 במרס 1914, בין הבריטים, בפיקודו של הגנרל מארי, לבין הכוחות התורכיים-גרמניים. — המערב.

לילה בקנה-מידה גדול בהרבה המיטו בדרך כלל, לפי דבריה-מימים, שואה על התוקף, ואני סברתי כי הסיבה לכשלונו התקפות כאלה היתה זו שהגייסות לא אומנו כראוי לפעולת-לילה, וכי אילו ניתן אימון כזה אפשר יהיה לשמור על הכיוון בלילה באותה קלות כביום, ועם זאת ליהנות מן היתרון של צמצום גדול במספר האבידות. תמך בדעתי תמיכה רבה ג'וק בארגון-סטיוארט, שעודדני לנסות כל דבר, ובמיוחד שלא להכריז על הפסקת תרגיל לילה ויהיו הגייסות משובשים כאשר יהיו, אלא להמשיך בריצות עד עלות-השחר, ולראות מה התמונה שתתגלה או.

מצאתי באחד מתיקי העתק, ששלח אלי, של הוראות אימון שפירסם — בנוסח השנון האופייני לו. יש בהן כל-כך הרבה מהנחייית-יסוד, שתקפה יפה באותה מידה ממש גם כיום, עשרים שנה מאז נכתבה, עד שכדאי וכדאי לצטט מתוכה באריכות-מה:

„עדיין מתיחסים אנו למבצע-לילה כאל ענין שסיכנו רב והוא רחוק מודאות. חוששים אנו פן נתעה, חוששים אנו מפני הביבלות שתתהווה, ואין אנו נכונים להסתכן בו אלא אם כן יהיו כל התנאים נוחים. האמת היא שלא התמסרנו בלבב-שלם לאימון זה במבצע-לילה — על אף העובדה כי הדבר אשר יקשה, ביותר על האויב לעמוד בפניו הוא התקפת-לילה. כל היתרונות הם לצד התוקף.

„קיימים בענין זה עקרונות מסוימים. הגייסות מוכרחים להיות מתורגלים כהלכה וממור שכות בפעולה בחשיכה. צריך שלא יהיה חשש שמא יאבד מישהו את דרכו. בארץ זאת(1) בה הכוכבים מנחים אותנו, מגוחך לעצור מדי עשר דקות כדי לבדוק את הכיוון במצפן. עצירות חוזרות ונשנות במסע לילה מייגעות מאוד ומזיקות לגייסות. משחררנו לעמדת האויב, צריך שיהיו לנו אנשים רבים ככל האפשר באותה חלקת-שטח, וכאן טמון הבהול הגדול בין התקפת יום להתקפת לילה. העתודה שבידי המפקד — כשהיא מוכנה, להכניס בהירות לכל מצב שיווצר, וקציני הקישור שלה, נעים עם היחידות המתקדמות — צריך שתמצא בתמידות נכונה לתפעול. המפקדים חייבים להקצות יעדי-שטח לגייסות המסתערות, כדי שיוכלו להיות בטוחים כי אותו שטח מסוים שסומן ביעד יוטהר מאויב ויחזק. המפקדים עצמם צריך שימצאו דרך קדימה בקרב, כמובן, לכלל התקפות כן גם בהתקפת לילה — ככל שהתכנית פשוטה יותר, כן היא טובה יותר, אך אין פירושו של דבר כי עליך לנגוח קדימה כמותה מקבת-הולמת. בריגדה מאומנת-כהלכה מן הדין שתהיה מסוגלת לבצע מסע-איגוף בלילה, על פני שטח בלתי-ידוע, לבצע התקפה במשך שעות החשיכה, ולהגיע אל יעדה.

„טכניקת-הביצוע — ובאמרי זאת הריני מתכוון למה-שקוראים „תרגולת“ בשלימותה — של התקפות-לילה, ניתן — וחייבים — לעשותה מושלמת עד-כדרכך, שלא יהיה צורך להוציא לפני מבצע לילה כל פקודות, פרט לאלו המתכונות למבצע המסוים הזה.

„מסע ההתקרבות, עד הזמן בו הושג מגע עם האויב, הוא בדרך כלל, ענין של אור-יום. שלב זה מעניק הזדמנויות רבות להרגיל את הגייסות בתרגולת ההתקפה כולה, ובמשך שלב זה, כפי שהדגיש הגנרל-המפקד, חובתם הראשונה של הגייסות הקדומניים היא לאכן מקלעי אויב, ואולם כאשר נדחקו יחידות המשנה הקדומניות של האויב לאחור ואנו עומדים בפני עמדתו העיקרית, מן ההכרח שההתקפה או חסתייע בכוח ניכר של כלי-נשק מסייעים של חיילות אחריה, — או שיתערך בחשיכה.

„במשך „עונת-האימונים“ שלפנינו תבוצע כל התקפה כזאת כמבצע לילה, וימשיכו בה

(1) הכונה למצרים — לעומת מוג'ה-האוויר הערפילי הנפוץ בבריטניה. — המער.

ללא הפסקה עד עלות-השחר. יעשו מאמצים מיוחדים לערבב פלוגות ומחלקות — ובדרך זו להתנסות בהתארגנות-מחדש, מתוך אותה בילבולת העלולה לנבוע מהתקפת-לילה.

„ההתארגנות-מחדש מתוך בילבולת זאת ניתנת בהחלט לתירגול מוקדם ע"י פלוגות במשך שעות היום, ודבר זה צריך שימשם הצעד הראשון. מפקדי-הפלוגות יכולים לבצע תירגול טקטי קצר, כשהם משבשים את ארגון פלוגתם ומעמידים את כיתותיהם ומחלקותיהם במצבים טקטיים מופקדים, בדומה לאלה העלולים להיוצר בסיומה של התקפת-לילה — ואחר-כך, ברגע מסוים, מניחים הם למפקדי-המחלקות והכיתות לבצע את ארגונן מחדש של יחידותיהם.

„בכל מחלקה מצויים חיילים מסוימים המסוגלים יותר מחבריהם להדריך את יחידתם בלילה. חיילים אלה יש לעודד ולאמן למען תעמודנה סגולותיהם המיוחדות לרשות יחידותיהם. מפקדים, מרמת הגדוד ומטה, שומה עליהם שיהיו להם מומחים היכולים להדריך את היחידה שלהם והמוכנים בן-רגע לומר למפקדם את מקום הימצאה המדויק.

„אני מציע כי במשך שלב אימוני-בריגדה(1), נכון את מרצנו לשכלול פעולת-לילה זאת, ואני תקווה כי למועד שנלך להלאה כבר תחוסל כל אפשרות שאינו יחידה, ותהיה קטנה ככל שתהיה, תאבד את דרכה בחשיכה; וכי אותו דחליל המכונה „שיבוש-הארגון“ כבר יקבר אחת ולתמיד על-ידי ההתנסות המתמדה בסיוג-מחדש של עמדותינו וארגון-מחדש של יחידותינו לאחר שהופעלו בהתקפת-לילה.“

* * *

לא יקשה להתחקות אחר תוצאות אלה. „בריגדת-התעלה“ הכילה באותו זמן מספר בלתי רגיל של אנשי-צבא, אשר הצטיינו במלחמה שבאה לאחר זאת. הקול-לויט(2) (מאוחר יותר — הפילד-מרשל הויקונט) מונטגומרי פיקד על הגדוד הראשון לרגימנט „ואריק“ המלכותי. הקול-לויט(3) (מאוחר יותר — הגנרל) פראנקלין פיקד על הגדוד הראשון לרגימנט „מערב יורקשיירס“. ושלישו היה הקפיטן דה-גאנגאן, שהיה עתיד לשמש ראש-המטה של מונטגומרי ממערכת עלמיין ואילך. המיור (מאוחר יותר — הגנרל-לויט) אלכסנדר גאלוואי, היה מיר-הבריגדה(4) ואח"כ, ב-1940, היתה לו יד בתכנון אותה התקדמות לילית על-פני המדבר, אשר הפתיעה את הצבא האיטלקי ליד סידי באראני(5) והנחילה לו מפלה. מונטגומרי, שבתחילה היה ספקן בענין פעולת-לילה, הפך לחסידה הנלהב.

בתארו את השינוי הזה כותב פייל בזכרונותיו:

„מונטי, אשר בשעתו התנגד לטקטיקת-לילה רחבת-היקף, ביצע בתרגיל אחד מסע התקרבות-בחשיכה, בן 11 ק"מ, ובעקבותיו התקפה בכל גדודו על גדות של „המשמר המלכותי“ אותו הפתיע והיכה לחלוטין. לעתים קרובות שואל אני את עצמי אם זכר אותו הנצחון — ללא שפיתח-דמים, שעה שהיה מתכנן את מערכת אל-עלמיין הגדולה.“

התשובה לשאלתו מצויה בביאוגרפיה של הפילד-מרשל מונטגומרי, שנכתבה בידי אלן מורהאד.

(1) דהיינו, השלב בו מתאמנת הבריגדה בכללותה, כגוף טקטי אחת. — המער.

(2) דהיינו, ראש המטה של הבריגדה. — המער.

(3) מערכת סידי באראני — פתחה את סדרת נצחונותיו של הגנרל ויול על צבאות האיטלקים בצפון אפריקה. פרטים מעניינים להערכתה עומדים להתפרסם בנספחים לספרו של הקפיטן ליד-הארט, „האיסטרטגיה-העקפה“, שיופיע במהדורה עברית בהוצאת מערכות. — המער.

„אשר למונטגומרי עצמו... מהירלימוד היה. היה היה הרגיל אחר, הרגיל ראוי לציון, שנערך נגד כוחי-יב, אשר הגן על הפירמידות. עד הנה היה מונטגומרי נזהר כלשהו מפני פעולות-לילה; הן היו פרועות, מבני הגייסות עלולים היו לצאת מתחומי המגע. אך הפעם, אם רצונו היה לחסל את האויב לגמרי, חיוני היה כי הלו יופתע, והגאנאן, חלמיו הותיק מימי יורק, הצטרף אליו אותו זמן, ושני אנשים אלה תכננו קרב זה, הקרב-הדומה שלהם במדבר, בצומת... חיליו נזקו על חנית-היריב בחשיכה; ולאור זיקוקים שהוטלו מן האויר טיהרו את כל מערך העמדות כולו.

„ספק, האם יכלו באותו מעמד מונטגומרי או והגאנאן לחוש את משקנפיה-ההיסטוריה. אולם, עוד בטרם נקפו עשר שנים, עתידים היו הדברים שלמדו אותו לילה להשקיע מליון איש באחד המאבקים המכריעים של תולדות העולם; וכל זה עמד להתרחש בדרך הדומה מאוד לזו שנסוּחה באותו לילה — ובמקום המרוחק פחות משמונים קילומטר מאותו עמק-מדיבר שימש גיא-החיון של התרגיל“.

שכן, בשוברו בשנת 1942 למצרים על מנת ליטול את הפיקוד על הארמיה-השמינית, ניצל מונטגומרי את פעולת-הלילה, חזור-ונצל, בתור אורח-המפתח שלו לפריצה לתוך ביצורי-האויב. ההסתערות-הפותחת במערכת אל-עלמיין, ב-29 באוקטובר 1942, נערכה שעה אחת אחר הצות. אף המבקעים שערך מאז-ואילך בוצעו ברובם במעטה-החשיכה — וכדבריו של רומל בספר-כתביו⁽¹⁾ — „התקפות-לילה הוסיפו להיות מקובלות-במיוחד אצל הבריטים“. דבר זה הופגן שוב עם הפריצות לתוך „קו-מארת“, „קו ואדי-עקארית“, לקרא-אפדיאביל⁽²⁾ — ולקור-האויב האחרון, אשר חיפה על העיר תוניס עצמה — במאי 1943.

פיתוחו של אורח-המלאכותי, כאחד העוזרים לפעולות-לילה, התנהל ביתר-איטיות, והלו לא בא לכלל-שימוש אלא עם הפלישה לנורמנדיה ב-1944. אולם הוא מילא תפקיד חשוב בשלבים האחרונים של המלחמה. מונטגומרי הילל מאוד את ערכו באגרת-הדוח המסיימת שלו: „המגמה לבצע חלק גדול-ההולך של הפעולות בלילה — נסתייעה במאוד ע"י מתן אור-הירח-המלאכותי“.

* * *

לאחר ליבון שפע כזה של הוכחות, והוכחות חותכות כל-כך, למה שיש ביכולתה של פעולת-הלילה לפעול — הרי זה מדכדך מאוד לשמוע כי אחרי מלחמת העולם השנייה שוב חלה בענין זה תסוגה בצבא הבריטי. מידתה של תסוגה זו נחשפה-לעין ע"י עצם העובדה שנחברו של המאמר שזכה בפרס — ושניכר בו שהוא איש-צבא עירני ומשכיל — מניח כי פעולת-לילה מעולם לא נחקרה ולא פותחה בצבא הבריטי.

⁽¹⁾ „Rommel Papers“, בעריכת לידל-הארט. — המער.

⁽²⁾ שלושה קוים-מוגנים של הכוחות הגרמניים-האיטלקיים — בדרום תוניסיה, במרכזה ובצפונה — שנפרצו בוהי-אחר-זה ע"י הארמיה-השמינית הבריטית במרס-אפריל 1943 (בסמוך לראשון שבמבצעים אלה נפל לפני י"ב שנה, הבריג קיש, מרשהיה יור-ההנהלה-הציונית בארץ, ואשר שימש אז כמנהל-הראשי של הארמיה-השמינית). — המער.

נראה כי אותה תמונה הקיפה גם את ענין פעולת-הלילה על ידי כוחות-שריון — זו אשר האפשרויות-בכוח הטמונות בה הודגמו והדגמה-חיותכת כבר ב-1926, בתמרוני „פיקוד-אולדאָרשוט“. מפקד השריון כהובארט פעל רבות לפיתוח-חה — תחילה, שעה שפיקד על בריגדת-הטנקים (הראשונה שהוקמה אז) בשנים 1934-36 — והתנתסות המתמדת בה יצרה או רמה כה גבוהה של זריזות-ביצוע, עד כי מבצעים-על-פני-לא-דרך, תוך חציית שחתי-שדה וכדומה, התנהלו במהירות שוה-כמעט למהירות המושגת כיום; ואחר-כך — ב„דיביויה-הניידת“ שבמצרים (זו, שהפכה לאחר-מכן לדיביוית-השריון השביעית הנודעת), גם קאונטאָר היה חסיד-נלהב לענין פעולת-הלילה בכוחות-שריון, והוא תרם רבות לפיתוחה שעה שפיקד על הגדוד-הראשון לרגימנט-הטנקים-המלכותי, במצרים — ואח"כ, מאז נטל את הפיקוד על בריגדת-השריון הרביעית, בסתיו 1939. הוא גם השיג התקד-מות רבה בטכניקה של ירי-הלילה.

מאמצים אלה נשאו פרי-הילולים במסע-המלחמה הפותח בזירת צפון-אפריקה, וכן במבצע „צלבן“⁽²⁰⁾, שחל כעבור שנה, הופק רוח רב מן האימון היסודי והנמרץ בפעולת-לילה שהתנהל ב„בריגדת-הארמיה הטנקית“ ה-1⁽²¹⁾. בפיקודו של הבריגדיר ה.ר.ב. ווטקינס (אשר בנו, המיור ה.ב.סי. ווטקינס, כתב מאמר מצוין על „לחימת לילה“, שראה אור בחוברת „רבעון הצבא“ של אוקטובר דאשתקד⁽²²⁾). ההבקעה הלילית ליד אד-דודה, ב-26 בנובמבר 1941, על-ידי הגדוד ה-44 של „רגימנט-הטנקים-המלכותי“, בפיקודו של הקול-לויט' ה.ס.ג. יאוא, לא זו בלבד שהשיגה את ההתחברות עם חיל-המצב הנצור שבטוברוק, אלא שאף מילאה תפקיד קרוב-למכריע, בהתפתחות-מצבים שאילצה את רומל להסתלק ממהלומת-הנגד שלו. התקפת-הלילה כלפי באַרדיה, ב-1 בינואר 1942, שבוצעה גם היא על-ידי הגייסות ה-1, מילאה תפקיד מכריע, בגרמה לנפילת אותו מבצר.

אולם, משבודק הינך את הדוחות והתיאורים של מבצעי-השריון בהמשך מלחמת-העולם השנייה, מתברר לך בבהירות-יתרה (בעצם — יתרה-מדי!) כי רמת פעולת-הלילה, ואורח ביצועה, החלו יורדים במרוצת המלחמה — במקביל להתרבות האבידות, הנפגעים והיוצאים מכלל-שירות, בין אנשי אותו סגל בריכות שאומן כנ"ל מבראשונה; — ולא זו בלבד, אלא שאף מעטים ביותר הם (ושוב — מעטים-מדי!) הסימנים בתקופה שמאז המלחמה לנסינות להחיות-מחדש את ענין פעולת-הלילה, בדרך של אימון נמרץ או פיתוח עוזרים-טכניים.

⁽²⁰⁾ „Crusader“ — המבצע לחילוזה של טוברוק ולכיבושה-מחדש של קירנאיקה, שנערך בשלהי 1941. — המער.

⁽²¹⁾ בריגדה אשר ברוב המקרים אינה משתייכת לדיביוית-שריון (אש-נועה למבצעי-שריון עצמאיים יותר), והיא עומדת לרשותה הישירה של מפקדת הארמיה אשר מפנה אותה, או מקצה מתוכה גדודים, לפי הצורך, לסיוע קרוב לפעולות כוחות רגליים. — המער.

⁽²²⁾ נתפרסם ב„צלקון“ 23. — המער.

משורות ישרות בשדה הקרב -
לקבוצות פזורות וגמישות

זה־מזמן צריכים היינו לצעוד צעד חדש קדימה בשטח זה. בשנים האחרונות הכירו הכל בעובדה כי תנאי המלחמה החדשים בתור־האטומי מצריכים מידה גדולה הרבה יותר של פיזור משבעבר, והושגה התקדמות רבה בדרך לפיתוח אורח־פעולה הבנוי על „פיזור נתון־לשליטה“. אבל בצד המגמה הנ"ל קיים גם צורך דחוף בפיתוח השימוש המושכל והמאומן ב„אפילה“, לכל צורתיה.

התפתחות מבנה הגייסות והמבנים המקטיים במאה העשרים

מאת הנגל ג. בלומנטריט

בתקופה שבין מלחמת הבורים ושנת 1914 חלה התקדמות מהירה בקרב כל הצבאות. מלחמת רוסיה־יפן והקרבות בבלקנים הוכיחו את ערכו של המקלע. תקנוני־השדה הצבאיים הותאמו לתנאים החדשים. מבנים מכוונסים פינו סופית את מקומם לשרשרת־הקלעים. רק חיל־הפרשים היה עדיין מפגז, בסברו ב־1914 כי יוכל לתקוף.

משוגלו מבני־הקרב להתפתחות החימוש, הועתקו האימונים ממגרש־התירגול אל פני־קרקע טבעיים, אף כי בתרגולות ובתרגילי־האימון כללו עדיין מבנים ישנים נוקשים במספר רב מכפי שניתן היה להצדיק בצרכי חישול המשמעת. מבני־קרב פתוחים וחופשיים יותר היו ודאי מקטינים בהרבה את האבידות הכבידות שסבלו שני הצדדים בשלב מוקדם של מלחמת־העולם הראשונה.

מלחמת־העולם הראשונה

כמעט כל הצבאות האירופיים היו מקיימים אותו הסוג הכללי של מבנה־קרב. אפס, גרמניה היתה בראשית המלחמה, לאחר 43 שנות שלום, נטולה כמעט לגמרי כל נסיון צבאי חדיש. נסיונה בלחימה באפריקה הדרום־מערבית⁽¹⁾ לא נוצל לצרכי צבאה שבאירופה. רוסיה, לעומתה, נלחמה בשתי מלחמות, נגד התורכים בבלקנים בקבוקו ב־78 — 1877 ונגד יפן ב־5 — 1904, והן אנגליה והן צרפת צברו נסיון במלחמות שלחמה כל אחת מהן במושבותיה.

(1) בדיכוי מרידת שבטי האַראַרו, במושבת דרום־מערב אפריקה־הגרמנית. המרד העיקרי חל בין 1908 — 1904. — המער.

ב־1914 מנתה פלוגה גרמנית מימי שלום 120 חיילים. בתקופת-מלחמה הועלה מספר זה לכדי 250. כל פלוגה מימי-שלום היתה מאורגנת בשלוש מחלקות בנות ארבע כיתות, כל אחת מן הכיתות מנתה 8 חיילים.

לא קל היה למפקד-מחלקה לפקד לפתע על מספר פיקודים כפול מן המספר הרגיל. יתר-על-כן, פלוגה בת 250 חייל היתה גדולה מדי לתפעול במעשה. הקצאת כוח אדם כזאת של הצבא היתה מביאה לידי הטלת אנשים לקרב בהמוך, והיתה גורמת לאבידות כבדות.

ב־1914 השתמש הצבא הגרמני ברובה מדגם של שנת 1898. לכל רגימנט הוקצתה פלוגת-מקלעים אחת בעלת ששה מקלעים. היו אלה כל המקלעים שברגי-מנט-הרגלים.

מחוץ לטוח של אש האויב היו הפלוגות צועדות בשדרות פלוגתיות. בתחום טוח-אש האויב ארוכת-הטוח היו הפלוגות מתקדמות בשלוש שדרות-מחלקתיות נפרדות. כל מפקד מחלקה הורשה להוליך את מחלקתו בצורה כזו, אשר תאפשר לו לנצל את יתרונות פני-הקרקע.

לנוכח אש האויב או במקרה שהפלוגה עצמה היתה פותחת באש על האויב, היו המחלקות עוברות למבנה-פתוח, כשכרגיל — שתי מחלקות נמצאות בקו אחד ומחלקה אחת בעתודה.

שתי פסיעות הפרידו בין חייל לחייל, ואילו מפקד הכיתה היה נמצא עשר פסיעות מלפני כיתתו. מפקד המחלקה היה עומד במרחק עשרים פסיעות מחזית מחלקתו והיה משמיץ את פקודותיו בקול רם כמו בשדה-התרגול. לשם פתיחה באש היו מפקדי-הכיתות מתקדמים, עד הימצאם בקו אחד עם מפקד המחלקה, והכוחות נעו אליהן עד הימצאן בקו אחד עם מפקדיהן. או-אז עמדה כל המחלקה בשורה אחת, ופניה אל האויב.

היות שעוצמתה של מחלקה רגילה בימי המלחמה היתה 70 — 60 חייל, לא קל היה למפקד-מחלקה לתת פקודות-קוליות לכל מחלקתו, ביחוד בשאון הירי. כל מחלקה היתה יחידת-אש בפני-עצמה. בשטה פתוח היתה היא מתקדמת במהירות, כשהיא נעצרת, לפי פקודה, לפרקי-זמן קצרים כדי לירות או לתפוס מחסה.

צורת ארגון זו לא היתה עדיין מותאמת במלואה להגנה בפני כלי-נשק מהירי-הירי, כי הרוחים בין החיילים היו עדיין קטנים מדי; המחלקה היתה גדולה מדי ועל-כן היתה שרשרת הקלעים ארוכה מדי; פני-הקרקע לא נוצלו במידה מספקת, לצרכי מחסה ע"י החייל הבודד; וכן היותה השורה הישרה מטרה מצוינת לאש מקלעים.

הרוסים היו נעים באופן דומה, ואפילו במבנה צפוף עוד יותר.⁽¹⁾ על אף נסיון מלחמת רוסיה-יפן היו עדיין הרוסים נוקטים מבנים מיושנים, בהחשבם אך כמעט באבידות. משהיה הקו הראשון נופל היו הקוים השני והשלישי מתקדמים מעל לגויות הנופלים. זה היה האופן, שבו היו הרוסים תוקפים בשנים 1918 — 1914.⁽²⁾

הצרפתים היו מתקדמים לעתים קרובות יותר באורח של קלעים-מתגרים מפורים.

כל חייל כשלעצמו יכול היה, באורח-פעולה זה, לנצל היטב את פני-הקרקע, אבל השליטה בשעת הלחימה היתה פותחת.

גם הצבא האוסטרי סיגל לעצמו שרשראות פזורות למדי של קלעים-מתגרים. הבריטים, למרות נסיונם במלחמת-הבורים, הוסיפו לפעול במבנים דחוסים, בדומה לפרוסים.

בכל המקרים חזר אותו משגה עצמו. מבני-הקרב טרם הותאמו התאמה מליאה להתפתחות החדשה בחימוש.

מבני-פרשים ב-1914

הן בחיל-הפרשים הגרמני והן בחיל-הפרשים האוסטרי-הונגרי היה עדיין רעיון ה"התקפה" שולט בכיפה, ועדיין נערכו התקפות על-ידי יחידות גדולות, על אף שהן נהדפו שוב ושוב בסבלן אבידות כבידות.⁽³⁾

חילות הפרשים הצרפתי והבריטי, אף כי לא הגיעו אז למודרניזציה מליאה, היו מאומנים ללחימה רגלית. הרוסים, אשר התקדמו בשטח זה יותר מהאחרים, היו כמעט תמיד יורדים מהסוסים, בהימצאם תחת אש. אפס, יהיו אשר יהיו מבני הפרשים שננטו, התקפות-הפרשים למיניהן היו, למעשה, בגדר התאבדות-המונית.⁽⁴⁾

ארטילריית-שדה ב-1914

עם פרוץ המלחמה היתה הארטילריה-הקלה הגרמנית מאורגנת בסוללות בנות ששה תותחים. הצרפתית — בסוללות בנות ארבעה תותחים והרוסית —

⁽¹⁾ האמת היא כי המבנה התקנוני הרוסי לשרשרת קלעים קבע רווחים של 4 — 2 צעדים, בדרך כלל, במלחמת-העולם הראשונה, מקובל היה אצל כל צד לטעון כי היריב תוקף במבנים צפופים וסובל בשל כך אבידות המורות — ולעג ל"אילות" זו. — המער.

⁽²⁾ ראה הערה 2. — המער.

⁽³⁾ דבר זה נכון יותר לגבי חיל-הפרשים האוסטרי מאשר לגבי הגרמני, וגם זה רק בראשית מלחמת-העולם הראשונה. — המער.

⁽⁴⁾ עם זאת, בתורשי המלחמה הראשונים, לא מעטות היו התנגשויות פרשים רוסי-אוסטריות. דבר זה פחת במשך שנות המלחמה — אולם בנוגע היא כי שנות מלחמת האזרחים ברוסיה, 20 — 1918, וכן במלחמת רוסיה-פולין ב-1920, ראו הפעלת גופי פרשים גדולים מאוד (דיביוות וקורפוסים) בהתקפות-רכובות המוניות. — המער.

בסוללות בנות שמונה תוחמים. הארטילריה הגרמנית הכבידה היתה חדישה יותר וזכתה לתשומת-לב מרובה יותר בימי הקיסר וילהלם ה-2. לעומת זאת בבבאריה, סכסוגיה וירטמברג) היתה הארטילריה חיל בעל מעמד-בכורה. במדינות אלו שירתו הנסיכים תכופות בארטילריה דוקא. בעוד שבפרוסיה ביכרו הם לשרת בחיל-הרגלים.

מבין כל צבאות אירופה נודע לארטילריה הצרפתית והאוסטרו-הונגרית, על-פי המסורת, המוניטין המכובד ביותר. בפרוץ המלחמה היו חילות-הארטילריה של מדינות אלו — חדישים יותר מן הגרמני. חיל-התותחנים הרוסי נודע בעמדותיו המוסתרים כדבעי.

הפניתי תשומת-לב מרובה למבנים שנגקטו ב-1914, מפני ששנה זו מסמנת קץ של תקופה, שבה לא היתה התאמתם של מבני-הקרב אלא התאמה קלושה לחימוש.

שנת 1915 הביאה שינויים מפורשים מועטים בתקנוני-השדה. ברם, הגייסות החלו מפתחים באופן בלתי תלוי פעולה משלהם. שרשרות קלעים נתרחו ונתפזרו יותר, ומבנים ותנועות-קרב מהסוג שגלמד בשדה-התירגול תוקנו ושונו. תוחמים החלו יורים מעמדות מוסתרות. חיל-הפרשים למד לדעת כי לא עוד יוכל הוא לתקוף והחנית איבדה את חשיבותה כנשק-קרב מן העיקריים.

ב-1916 פינתה מלחמת-התנועה את מקומה למלחמת-עמדות גיחות. עלתה חשיבותה של הארטילריה, והפעלתה הורחבה. פותחה אש "תופית", חיל-הרגלים החל משתמש במקלעים קלים ובמרגמות. "חיל הפרשים" הוסיף להתקיים במזרח בלבד; באירופה המערבית אורגנו יחידות הפרשים לחיל-רגלים קלי. עם גבור ההכרה כי יש לסגל את מבני-הקרב לטיב החימוש, חלו בטקטיקת-הלחימה שינויים יסודיים נוספים.

במשך השנים האחרונות של המלחמה חלו שינויים יסודיים בתקנונים הטקטיים והארגוניים ופקודות-הקבע-לקרב.

המחלקה הרגלית צומצמה בגודלה ונעה בכיתות-כיתות. לכיתות נקבעו משומות-קרב עצמאיות. הפיקוד על מחלקה נעשה קשה יותר ככל שארגונה נהיה מורכב יותר. נוספו עתה לרובים של הכיתות והמחלקות גם מקלעים קלים ומרגמות. עם שנהיתה הכיתה ליחידה הטקטית הקטנה ביותר, גברה חשיבותם של התיאום ושיתוף-הפעולה — כחלק מתפקידו של מפקד המחלקה יותר מאשר אי-פעם.

(⁶) בתוך צבא קיסרות גרמניה (1871 — 1918) שהיתה מעין מלכות פדרטיבית, התקיימו מעין צבאות אוטונומיים למחצה של המדינות הנוכרות. הצבא הפרוסי, שהיה את רובו הניכר של צבא גרמניה, והעמיד את מטהו הכללי של הצבא הלו, היה עם זה "צבאו הפרוסי" של מלך פרוסיה, אשר הוכתר גם קיסר גרמניה. — המער.

(⁷) אכן, כחלקן הוסיפו להתקיים כחידות פרשים רכובות עד תום-המלחמה ובסיימה חורו גם אחרות למעמד זה. — המער.

בתוך המבנה המחלקתי היה עתה כל מפקד-כיתה חופשי לקבוע את תנועתה של כיתתו בהתאם למצב הטקטי.

מפקד המחלקה יכול היה עתה לתת פקודות נפרדות למפקדי-הכיתות הבודדים, כך שלמחלקה היתה אפשרות לנקוט בתוכה מבנים שונים תוך כדי מהלך הפעולה.

במשך התקופה 1918 — 1916 אורגן חיל-הפרשים מחדש בתור יחידות לחיל-רגלים — או — כפי שהיה הדבר במזרח — חיל-רגלים רכובים.

הארטילריה קנתה לה עתה משנה-חשיבות והיתה שניה לחיל-הרגלים בלבד. שיפורים טכניים, שנתאפשרו ע"י יישום מדעי המתמטיקה והפיזיקה, שיפרו בהרבה את התותחנות.

הטנק הופיע לראשונה בצבאות בריטניה וצרפת בשנות 17 — 1916. כבר קודם לכן דחה הפיקוד-העליון הגרמני טנק שהומצא ע"י מהנדס אוסטרי, ד"ר הייגל, בדיוק כשם שגנפוליאון דחה את סירת הקיטור שהומצאה ע"י פולטון. הטנקים האיטיים והמסורבלים, שהיו "נתקעים" בנקל באמצע מסעם, גרמו תחילה להלם בקרב חיל-הרגלים הגרמני, אבל הן חיל-הרגלים והן הארטילריה למדו עד מהרה כיצד להתגונן בפניהם. גרמניה החלה אף היא מייצרת טנקים, אולם אך מעטים מאוד מהם הופעלו למעשה והמעט הזה לא השפיע השפעה מוחשית על מבני-הקרב.

בתקופה שבין שתי מלחמות-העולם

ימי-השלום נתנו שהות להרהר בלקחי תקופת המלחמה. סופרים צבאיים החלו עוסקים בבעיות חדשות. התרחב היקפם של תקנונים טקטיים וארגוניים.

זו היתה תקופת ה"רייכסוואר" הגרמני — הצבא בן 100.000 החיילים שנקבע לגרמניה לפי שלום-ורסאל. כל המדודק והמורכב אשר צמח מהצעדים והשכלול הצבאי שנגקטו באותה תקופה ניתן היה, אמנם, לקיימו, בצבא-קבע סדיר, אך לא תמיד. הלם את דרישות הפשטות שהינה ההכרחית במלחמה. צבא צרפת החזק והצבא הסובייטי שהוקם-מחדש העסיקו את עצמם בבעיות מעשיות, כפי כשנשתקפו הדברים בספרותם הצבאית.

ה"רייכסוואר" הגרמני — שגודלו קוצץ עד כדי דלות-כוח — העסיק את עצמו יותר בדברים שבהלכה.

עד לשנת 1930 נקט ה"רייכסוואר" במבני-קרב שלא היו אלא מהדורה מתוקנת של המבנים שמלפני 1918. ב-1930 אורגנו-מחדש הכיתות הרובאיות

(⁶) ראה הסתייגויות לגבי כך בהערות שוליים קודמות. — המער.

וכיתות המקלעים לכיתות שכללו הן רובאים והן מקלעים). כרם, בפיקוד על מחלקה לא חלו שינויים. כלי-הנשק הרגליים הכבדים שהוקצו לרגימנט היו אלה שאושרו לגרמניה ע"י חוזה ורסאל. על-פי אותו החוזה הורשה ה"רייכסוואר" לכולל גם 3 דיביזיות-פרשים, שמנו ביחד 18 רגימנטים. חיל-הפרשים אורגן-מחדש מיסודו והחנית הוצאה סופית מן השימוש.

הארטילריה שמרה על חשיבותה שקנתה לה בזמן המלחמה. עובדה זו השתקפה בבירור בהרכבו של הפיקוד הגבוה באותם הימים. פון-פריץ, באק, האלדר, פון קלוגה, פול בראוכיץ היו כולם תותחנים. התקדמות ניכרת הושגה בטכניקת-הירי ובתפעול הטקטי של הארטילריה.

במלחמת העולם השנייה

שלא כבשנת 1914, נכנסו כל הצבאות, לרבות הצבא הגרמני, למלחמה כשמבני-הקרב והטקטיקה שלהם אינם מפגרים עוד אחרי החימוש. אולם תקופה זו אינה מצריכה אלא שיזכירה ברפרוף, היות ולא התפתחו בה שינויים חשובים במבני-הקרב. נכון כי היה בה שיתוף-פעולה הדוק יותר בין הרגלים לבין השריון, והוא הצריך טקטיקה חדשה. אולם מבני-הקרב עצמם לא שונו בבחינתיהם היסודיות.

בעת יר

עתה, עם פיתוחם של כלי-נשק חדשים, רבי-עוצמה יותר, שוב עומדים אנו על סף תקופה חדשה. מבנה-הקרב הפתוח השיג, יש להנחת, את שיא התפתחותו. קשה לשער מבנה בעל פיזור רחב עוד יותר. בכל זאת מאמין אני כי כל עוד תוסיף הטכנולוגיה לייצר סוגי כלי-נשק חדשים תוסיף הלוחמה לפתח מבני-קרב חדשים.

במשך תקופה ארוכה נחשב חיל-הרגלים לחיל העיקרי. בעת השלב המאוחר של מלחמת-העולם הראשונה החל כוכבו דועך. ואמנם לא עוד יוכל חיל-הרגלים להחזיק מעמד כנגד נשק אבטומטי, שריון או אויריה. הוא ייהפך לחיל-משנה. חיל-הפרשים, כפי שהיה מאורגן קודם לכן, לא יופעל עוד לעולם. הארטילריה, אשר הגיעה למעמדה הנוכחי בימי מלחמת-העולם הראשונה, תאבד אף היא את חשיבותה. השולטים עתה בלוחמה הם עצמת-האוויר והשריון. כלי-הנשק הקרקעיים יעברו תהליך של מינוע. מבני-קרב יפותחו לא בשביל חיל-הרגלים, חיל-הפרשים

(*) המעשה שהיה כך היה: המחלקה הגרמנית הכילה שלוש כיתות-רובאיות (8 איש בכיתה) ושתיים מקלעיות, ובהן גם רובאים; מחלקה זו (בת 40 איש) אורגנה עתה בשלוש כיתות שבכל אחת מהן — חוליית-מקלע וחוליית-רובאים. — המער.

או הארטילריה, כי אם בשביל כוחות-טנקים. אותם החילות, שנהגו מחשיבות-יתר בימים עברו, לא ישמשו עתה אלא כחילות-משניים. חיל-הרגלים יוקטן במספרו ויצויד, באורח נרחב עוד יותר, בנשק אבטומטי. מבני-הקרב יהיו, איפוא, מבני-טנקים, רגלים רכובים וארטילריה ממונעת.

מסקנות

מטרתה של סקירה זו היא להראות איזה מעיין עשיר ונובעת-מיד עשויה ההיסטוריה הצבאית להיות. על כל קצין לרכוש הבנה בהיסטוריה הצבאית, אם יש ברצונו להבין הבנה מלאה את מקצועו. והיות והבנה מושלמת מעין זו אינה עדיין בנמצא, שומה על בתי-הספר הצבאיים להקנותה באמצעות האימונים.

השטח הצבאי קשור הדוק מכל צדדיו עם ההיסטוריה, המדיניות, מדעי-הכלכלה, הפילוסופיה, הפיזיקה ויתר מדעי-החברה ומדעי-הטבע, בעוד שאין לו לקצין אפשרות להיות מומחה בכל השטחים הללו, שומה עליו לרכוש ידיעה כללית מספקת על-מנת שיבין את הקשר הנרחב ביניהם. אין הוא חייב להיות ליאונרדו-דה-וינצ'י דוקא — ואמנם היקף המדע הנו עתה נרחב עד-כדי-כך, שאין עוד אפשרות לרכוש בקיאות בכל ענפיו — אולם עליו להיות מסוגל לראות את הבחינות החברתיות שבמקצועו, ועליו להבין כי בכוחו של המקצוע הצבאי להעניק לו יותר משיוע על-כך הציבור הרחב.

מאמר זה בא גם להצביע על כך, כי איש-הצבא בעל אורח-המחשבה המעשי, עלול להפיק, לא פחות מההיסטוריון המקצועי, תועלת מלימוד ההיסטוריה הצבאית. כדי להבין את ההתפתחויות הצבאיות בנות ימינו ולשער את ההתפתחויות העתידות לבוא, ידיעתה של ההיסטוריה הצבאית הנה חיונית.

המטרות במספרים (ו"א — גבעות, בתים והצטלבויות-דרכים קיבלו מספרים מ"1 עד 80 לשם ציון-מטרות מהיר). למפקד פלוגת הטנקים היה מכשיר-אלחוט 508, והוא קיים קשר עם מפקד גדוד-הרגלים, והירי-למטרות היה מתאשר באמצעות מפקד פלוגת-הטנקים, או מוזמן על ידיו.

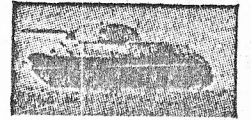
למחרת היום הוקדמה הזיזה קדימה בשעה לפני 0700. מסיבה זו הפסידו אנשי הטנקים ארוחה, דבר אשר בא על תיקונו בארוחות שלאחר זאת. המשימה היתה לתפוס את המעבר שבין הגבעות 339 ו-221, ולהוסיף ולהתקדם בעמק צפונה ומערבה.

צות טנקים-רגלים בפעולה

מאת הלויט' מ. ר. פיקרמ

ככל צות, דורש גם הצירוף טנקים-רגלים, לשם השגת התוצאות הטובות ביותר, שיתוף פעולה הדדי, בטחון בכוחותיו, אימון ועבודה קשה.

המאמר מקיף תקופה של שמונה ימי-קרב בקור-ריאה. לדעתי הוא מדגים את צורת השימוש הטובה ביותר בצות טנקים-רגלים בפני-קרקע כאלה המצויים בקוריאה.

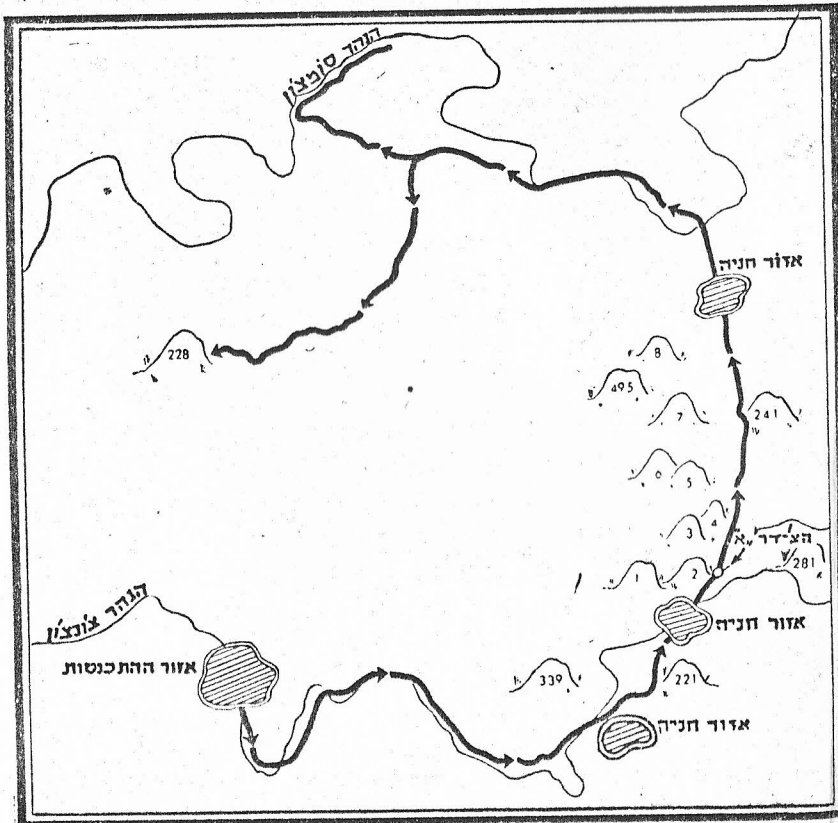

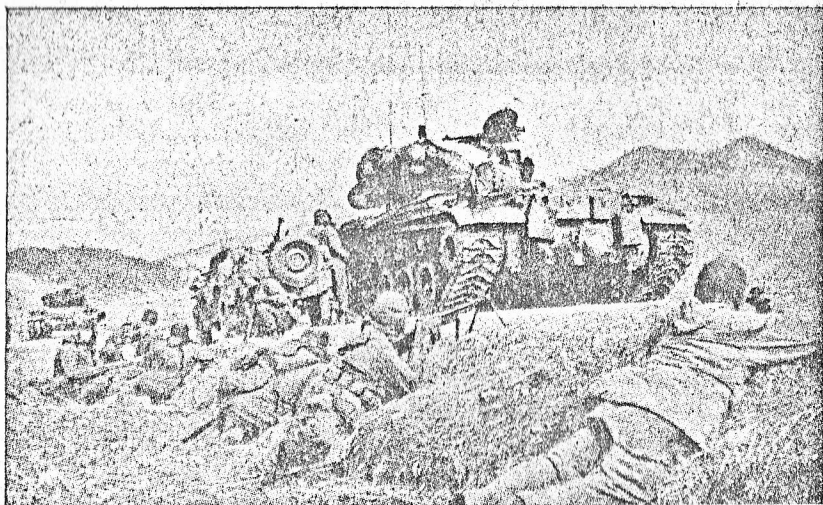
הטנק "שרמן"

פלוגת-הטנקים שלנו הועמדה במצב-הכן, כדי לנוע לסיוע גדוד-הרגלים בשורה של התקפות בעלות יעדים מוגבלים. יצאנו ב-13 טנקים "שרמן" ויצרנו מגע עם הרגלים באזור-ההתכנסות (ראה מפה). בשעה 1100 קיבלנו פקודה למצוא נתיב לעמדות שמהן נסייע לפלוגה ט', בעלותה על הגבעה 339. הכביש פוצץ למה-מורות ב-5 מקומות (דוח תצפית-אוויר נתקבל קודם-לכן), ולכן היה על מחלקת-הטנקים להתקדם לאורך ערוץ-הנחל. הדבר בוצע והטנקים נמצאו בעמדות בשעה 1400. מכשיר-האלחוט ה-AN-VRC-3 רושת אל מפקד פלוגת-הרגלים, והקשר בין הלו ובין מפקד מחלקת-הטנקים קיים משך כל תקופת ההתקדמות וכן בשעת כיבוש היעד, על גבעה 339. אש-סיוע כללית בוקשה בשעה שהמרגמות והתותחים העתיקו עמדות, ומחלקת הטנקים (4 טנקים) הנחיתה את האש-המכינה ואחריה את אש-הסיוע. הגבעה נתפסה בשעה 1630 ללא כל מגע עם האויב והוקם בה מתחם-הגנה לקראת הלילה.

נתקלנו באי-אילו קשיים קטנים. לטנקאים לא היו מפות. מפקדי הטנקים ומפקדי הרגלים לא נפגשו לפני התחלת הפעולה. חוסר המגע עם האויב הביא ברכה. הוא איפשר לאנשי הצות להכיר זה את זה!

באותו ערב הובאו מפות (1:50,000), ולפי הצעת מפקד-מחלקה זה צוינו

צפון. אחת לעבר צפון-מערב ואחת לעבר מערב, לאורך שלוש הדרכים. אותה שעה הגיעה למקום מחלקה מפלוגת-הטנקים של רגימנט-הרגלים, וכך היו לנו 17 טנקים בהצטלבות-הדרכים — רבים מדי מלאפשר שליטה טובה, והעובדה שהם השתייכו ליחידות שונות היקשתה על השליטה עוד יותר. כאילו כדי לסבך את המצב סיבך נוסף התאמצו לסייע לשני גדודי הרגלים גם יחד, מבלי שנערך תכנון מוקדם מספיק עם הגדוד שבאגף הימני; הודות ליזמתו של מפקד מחלקת הטנקים נוצר מגע עם גדוד-הרגלים שבאגף הימני, והטנקים עזרו לו, לגדוד, להגיע ליעדו ע"י מתן סיוע צמוד של אש ישירה.

גדוד הרגלים שבאגף השמאלי מצא אויב מחופר-היטב על הגבעות 3 ו-4 וביקש מחלקת טנקים לסייע להתקפתו. כיתה אחת בת שני טנקים נכנסה למבצר שבין הגבעות 1 ו-3, שעה ששני הטנקים האחרים התקדמו בכביש צפונה כדי לאגף את היריב. מפקד המחלקה נשאר בהצטלבות כדי לשלוט שליטה יעילה במחלקתו וכדי להבטיח קיומו של קשר האלחוט. מפקד פלוגת הרגלים כיון את אש הטנקים באמצעות מכשיר-האלחוט 300, ותחת מסך האש המתקדם שירו החל את עלייתו

(1) מחלקת הטנקים עליה סיפר עד כה המספר נמנתה על גדוד טנקים דיביווני (עיין בתרשים "רכב השריון בדיביוויית הרגלים", בעמוד 32), להבדיל מפלוגת הטנקים הרגימנטלית שמחלקתה מופיעה עתה. — המער.

החפדים קיבלו פקודה לנוע לפני הטנקים ולפנות בשבילים את הכביש. פני-הקרע של-המעבר לא הותירו לטנקים ברירה אלא להשתמש בכביש. היות והרגלים החזיקו בגבעה שמצפון (339) ונעו ימינה, לא נמצאו רגלים למטה, על הכביש. הכביש פונה ממכשולים עד למעבר, עת מצאו החפדים מוקשים עשויים פגזי מרגמות 60 מ"מ ו-81 מ"מ, ופגזי הוביצר 105 מ"מ. כמעט בפסגת המעבר נמצא מוקש בארגו עץ, בצד השמאלי של הכביש. חיפוש אחר מוקש-אח שנערך מיד בצידו הימני של הכביש לא נשא כל פרי. הטנק המוליך המשיך במעלה. בהגיעו למקום בו נמצא המוקש, פגע הטנק במוקש טמון בצד הימני של הכביש. הצות עזב מיד את הטנק, דבר אשר אין לעשותו במקרה שהתנאים מאפשרים להישאר בפנים. על הצות להישאר בתוך הטנק כל זמן שלא הוברר אם השטח מכוסה או אינו מכוסה באש הנשק הקל של האויב או באש מרגמותיו. במקרה הנידון לא גרר הדבר תוצאות חמורות. היות וחיל-הרגלים החזיק במעבר.

לזמן שנפתחה שוב הדרך לתנועה היתה השעה 1600, וההתקפה עצרה כשהרגלים מחזיקים בגבעות 339 ו-221. פלוגת הטנקים חזרה לאזור-החניה, שם יכלה לכוון הגנה היקפית וכן לסייע באש לגדוד-הרגלים שעל שתי הגבעות. ליום השלישי נקבעה התכנית שעל מחלקה של טנקים לחדור דרך המעבר, ולהלום במטרות שצוינו-מראש, בעוד הגדוד שבאגף הימני נע עמה בחזית אחת. הדבר בוצע למשעי, לשביעות רצונו המלאה של מפקד הדיביזיה, אשר חזה במבצע. הטנקאים פגעו בכל מטרה ביריה הראשונה (תותחנים מאומנים יפה), וקבלו מחמד את רבות על תותחנותם המעולה.

ביום הרביעי צריך היה הגדוד שבאגף הימני לתפוס את הגבעה 281, ואם יתאפשר הדבר — גם את הגבעה שמצפונה. על גדוד הרגלים האחר היה לתפוס את הגבעה 495 ולהחזיק בה. מכשיר-האלחוט ANVRC-3 רושטו ונבדקו ערב לפני-כן. פלוגת הטנקים צריכה היתה להתקדם מחלקות-מחלקות, בדילוגים, לפי תור, תוך כדי חיפוי הדדי, בין המחלקות במורד העמק, והרגלים בעקבותיה. הכנת אש של תותחים ומרגמות התחילה בשעה 0700, וההתקפה נפתחה בשעה 0800. הטנקים התקדמו יפה, השתיקו כמה קיני מקלעים וכבשו את הצטלבות הדרכים א. ארבעה טנקים ניזוקו ממוקשים, למרות שהם נמנעו משימוש בדרכים. אחד ממפקדי הטנקים עלה ברכבו על מוקש, משום שהוא לא נסע בעקבותיו של מפקד מחלקתו (על-אף שהוגד לו לנסוע בעקבותיו). הטנקים האחרים עלו על מוקשים בשעת חציית הכביש. יש לעשות הכל כדי להימנע משימוש בדרכים, אפילו כאשר פני-הקרע קשים למעבר רכב. הנסיעה הקשה על פני לא-דרך היא שתרבה את מספרם של טנקים וטנקאים הנשארים בחיים ובתנועה.

לאחר כיבוש הצטלבות-הדרכים תפסו המחלקות עמדות חסימה: אחת לעבר

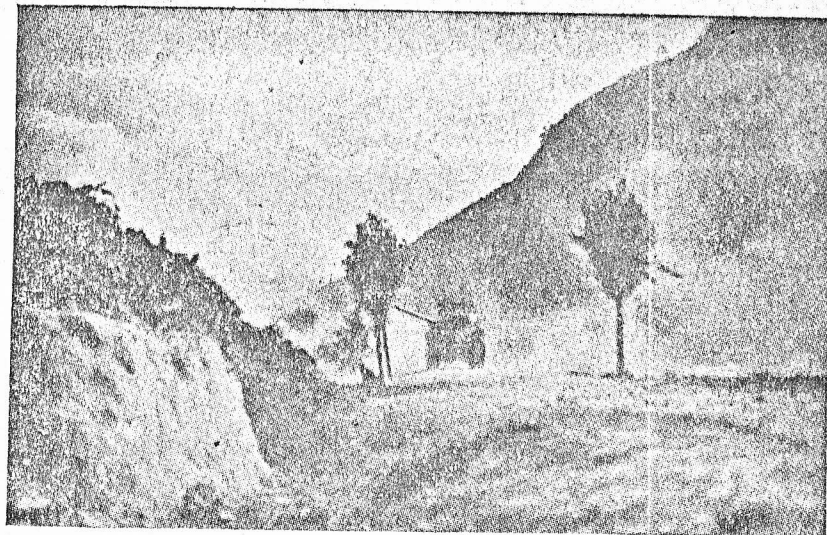
לפיקודו של מפקד פלוגת העתודה. למען יסתייע בהם. הדבר בוצע חד-חלק לפיתוח פעולה עם המרגמות, הונסו צפונה כוחות היריב שנשארו בחיים. היות והשעה כבר היתה 1630, התחפרנו בגבעה 495. הטנקים חזרו לעמדות בהן החזיקו קודם, בערוץ הנחל, בין הגבעות 1 ו-2 וחנו שם עד הבוקר (ראה במפה — אזור חניה ב'). (תמיד יש לבחור את העמדות, ככל האפשר, במרחק-מה לעבר העורף, במקום ממנו תוכל לסייע את הרגלים באש. מובן שכרטיסי-טוחים מסומנים-מראש הכרחיים ואחד הדברים הראשונים שאנו עושים ערב-ערב, בטרם יחשך, הוא הכנת כרטיסי-טוחים לכל טנק).

אחת המחשבות שעלו במוחנו לגבי עבודתנו באותו יום: הוצאנו הרבה תח-מוש, וכמעט כל הזמן נמצאו שני טנקים שלנו ליד ערוץ לשם הצטיידות מחדש בתחמושת; אנו העתקנו אותם לשם לסרוגין באורח כזה, שתקוים ברציפות-עצמת-האש נגד היריב. אי-אפשר היה לעשות את הדבר מחלקות-מחלקות, היות והיו לנו רק 9 טנקים. אך אפשר היה בהחלט לפעול כך אילו עמדו לרשותנו טנקים רבים יותר. משימתנו ליום הששי היה כיבוש מעברות הנהר סומצ'ון, והדבר בוצע כנגד התנגדות מועטה מצד היריב. בעלותו עד לפסגת המעבר שבין הגבעות 495 ו-241, יכול היה מפקד מחלקת הטנקים לראות את היריב מתחפר בגבעות שמעל למוצ'ון. הוא התקשר מיד עם מפקד גדוד-הרגלים באמצעות מכשיר-האלחוט שלו, ובמסרו את הקואורדינטות ואת האזימות, הנחית אש תותחים ומרגמות על העמדות, ותיקנה לפי הצורך.

ביום השביעי, נשלח פטרול לגבעה 288 כדי ליצור מגע עם ה"מארינס"; בפטרול השתתפו מחלקת-טנקים, פלוגת-רגלים וכיתה ממחלקת-החבלנים-יונושאי-התחמושת של רגימנט-הרגלים. לא נוצר כל מגע עם היריב, אך צות החבלנים מצא מוקשים בעלי-מלכות-פתאים (עשויה 6 — 3 רימוני-יד) ומוקשים כפולים (מוקש ומוקש שני תחתיו ושכבת חול דקה מפרידה בין השנים).

ביום השמיני יצא עוד פטרול למעבר-הנהר כדי ליצור מגע עם ה"מארינס", והרכבו 3 טנקים, פלוגת רגלים וכיתה-חבלנים-יונושאי-התחמושת. היו לנו רק 3 טנקים ראויים לשימוש, בגלל הפעלה מתמדת של כל הטנקים ומיעוט טיפול-אחזקה בהם. בזמן המועט שהיה נשאר לנו אחרי הארוחה נהגנו להשתמש לחימוש-מחדש של הטנקים, למילויים-מחדש בדלק ולמעט טיפול-אחזקה מהסוג המבוצע בדרג הראשון. שמונה ימים רצופים הם יתר-על-המידה במקצת מכדי לאפשר לפלוגת-טנקים לפעול במיטב רמתה. משנתאפשר לנו טיפול-אחזקה של 6 שעות בלבד, שוב היו לנו תשעה טנקים מוכנים לפעולה.

במבצעי טנקים-רגלים מוכתב קצב ההתקפה ע"י הטנקאים והטנקים. בנשק ובציוד יש להשתמש במלוא אפשרויות שימושם. על הטנקאים לזכור, שבידיהם הנשק התוקפני, — ומכאן שעליהם להשתמש בו שימוש תוקפני.

על גבעה 4, אך אש היריב הלמה בהם בכמות גדולה ואילצה אותם לסגת. בוקשה אש תותחים, והיריב הוצא מעמדותיו בעזרת פגזי T-1 ו-P-1. וכך זכו שלושת הטנקים ביום עמל משביע-רצון, אשר בסיכומי השיגו והשמידו הטנקים כמחלקה מכוחות האויב (או בעלותם לגבעה 4 או ברדתם במדרון העורפי שלה). לאחר זאת השתלט חיל-הרגלים על הגבעה וההתקפה נעצרה בשעה 1730. הטנקים נערכו להגנה היקפית לקראת הלילה מאחורי הגבעה 1 ו-2 (מדרומה).

היום החמישי היה מעין חזרה על קודמו הואיל וגדוד-הרגלים נצטוה שוב להשתלט על הגבעה 495. כשפלוגה אחת מוצבת על הגבעה 6 בתור בסיס-אש, כיתה בת שני טנקים שוב בערוץ שמאחורי גבעה 3, משם ניתן להם לראות את הגבעה 495, והכיתה השניה עם מחלקת-טנקים במעלה הכביש באגף ימין של הגבעה 495 — החלה ההתקפה עם סיוע טנקים צמוד ביותר והתפתחה במהירות. אחד ממפקדי המחלקות ניסה למשך זמן-מה לנהל קרב באמצעות הטנק שלו עצמו (לאמיתו של דבר צריך מפקד מחלקה להפעיל מכסימום של כוח-אש בהשתמשו במחלקה כולה, ולא לנסות לעשות את הכל לבדו). ברגע שהפלוגה המוליכה הגיעה לפסגה, זנקה דרכה פלוגת העתודה כדי להמשיך בהתקפה. מפקד הפלוגה המוליכה, מסר אותה השעה את הטנקים (בעזרת מכשירי האלחוט AN-VRC-3 300)

(*) פגזים בעלי מרעום — קורבה.

(*) פגזי זרחן לבן.

גייסות הנדסה במרדף

מאת המיור ס. רובצ'ינסקי

(לפי נסיון הצבא הסובייטי באזור ריגה, בירת לטביה, ב-1944)

כרגיל כרוך המרדף עם התגברות על תחומי-בינים, אשר האויב שואף לכך כי ייתפסו ע"י הגייסות הנסוגים, או ע"י עתודות המובאות מעומק מערכו. לכן מכריע בארגון המרדף הגורם של התגברות על תחום-הבינים, ודבר זה קשור בענין הסיוע ההנדסי בקרב וההתקן-ההנדסי הדרוש לצרכי ניהולו.

במבצע להבקעת מערך ההגנה המותקן-הקבוע, אשר על התחום שהגרמנים כינוהו "פנתר" — סופחה לקורפוס-הרגלי פלוני יחידת חיל-הנדסה תחת פיקודו של המיור מורוז. לאחר שהגנת האויב נפרצה לכל עומקה הטקטי, ארגן מפקד הקורפוס את המרדף. קציני-ההנדסה של הקורפוס הטיל על המיור מורוז את המשימה הבאה: לקיים סיור הנדסי בלתי-פוסק ממוצבי-תצפית ניידיים, ולבצע גיחות לתוך עורף האויב; לספק ליחידות המתקדמות נתיבי-תחבורה; לחסל את המיקוש בעורקי ההתקדמות; לחסות ע"י מכשולים ומיקוש את האגפים ואת ה"תפרים" שבגבולות בין גזרות היחידות; להגשים את ההתבססות בשטח שנכבש ולבצרו.

בהתאם לפקודת המבצע, אורגן כבר מעצם ראשיתו של המרדף סיור הנדסי, באמצעות מחלקת החפרים-הסיירים של הלויט' קובליוב. כדי שהסיירים לא יפגרו אחרי היחידות הקדמיות, הושבן הם על מכוניות וצוידו באמצעים המגדילים את כושר המעבר של התובלה לכל צורותיה (גשרונים) מתפרקים-ומתחברים בעלי "מסלולים" לנסיעת גלגלי הרכב; "מזרנים", למשענות לרכב השוקע, שרשראות), בהתקדם לפני שדרות-המסע היו החפרים בוחנים ומגלים חסימות-מיקוש על

(1) צורה של סיר-הנדסי מאתורי קוין. — המער.
(2) גשרים זעירים. — המער.

תצפית הנדסית בחזית

חילי-הנדסה בסיור הסתננות

עורקי ההתקדמות, מצב הדרכים והגשרים ועבירותם — והיו משאירים לידם כתובות-ציון למשא המכסימלי, שביכולתם לשאת. משגילו מחסומים והריסות שחייבו עבודות רחבות-היקף לתקנתם — היו החפרים מוצאים דרכי-עיקוף או נתיבי-חלפין, וכשהמדובר היה במכשולי-מים — מעברות לחציית הנהר.

את כל נתוני הסיור ההנדסי היה הלויט' קובליוב מעביר מיד באלחוט למיור מורוז. זה האחרון, בהיותו קשור קשר הדוק אל המטה הסמוך ביותר של עוצבה בין-חילית, היה מוסר לשם את הידיעות שהושגו. באותו זמן עצמו היה הוא מוסר במכשיר-האלחוט של עוצבת-ההנדסה את הנתונים על תנוחת יחידות האויב, על התיצבותו בתחום-בינים חדש, על אופי המכשולים, הביצורים, על מערכת-האש — וכן על העבודות שבוצעו ע"י החפרים להסרת המכשולים מן הדרכים ולשיקומן.

בהגיע היחידות הקדמיות של הקורפוס באחד הגזרות למכשולי-מים, הספיקה כבר מחלקתו של הלויט' קובליוב, כרגיל, לסייר אותו, לברר את רוחבו ועומקו, את מידת התלילות של החופים, דרכי הגישה אל הזרם ואת טיב קרקעית-הנהר. לאותו זמן היו מגיעים גם אמצעי-החציית-הנהרות התקניים ששוגרו מראש קדימה בעקבות הסיור ההנדסי. דבר זה איפשר ליחידת הגושרים של הקול-לויט' וורוביוב, המצורפת אל הקורפוס, לגשת מיד עם תפיסת ראש-הגשר אל התקנת מעבר למשי אות קלים. בעת-ובעונה-אחת החלו חפרי המיור מורוז להקים, בסמוך למעבר ה"גל", שעל גבי גשרונים, גשר-קורות-עץ, למצבי רדידות-המים למשאות עד ל-60 טון.

(1) "גשרונים" או "מצופי גישור" ("פונטונים בלעז") — מעין סירות-עץ, לעתים קרובות סתומות גם מלמעלה, המשמשות משענות-צפות לגשר צבאי זמני. — המער.

הגשר הצף הוקם כמוכן יותר מהר — ודבר זה איפשר להעביר את ארטיל-
רית הרגימנטים-הרגליים ואת הארטילריה-הדיביזיונית מיד לאחר שחצה את הנהר
חיל-הרגלים, ובלי להמתין לגמר הקמתו של גשר-הקורות. חמש שעות לאחר
שהותקן הגשר הצף נסתיימה הקמת הגשר למשאות הכבדים. התנועה הופנתה כולה
אליו, ואילו את הגשר הצף פירקו, והוא שוגר במשאיות אל מכשול-המים הבא.

האויב, בנסיגתו, מיקש דרכים ושבשו, הרס גשרים והקים מכשולים שונים
— וביחוד על הדרכים המקבילות לעורק ההתקדמות הראשי, וזאת כדי להבטיח
את אגפיו בצפיפות-יתר היו הגרמנים מחפים במיקוש את תחומי-הבינים ואת
קווי-ההגנה העורפיים. את כל העבודות לסילוק המכשולים היו החפרים מבצעים
דרגים-דרגים. היו מקימים ג' דרגים. את הדרג הראשון היו מהווים החפרים אשר
עם הגייסות: אלה הנמנים על הרגימנטים והדיביזיות הרגליים. הם היו מתקדמים
לפני מבני-הקרב של חיל-הרגלים, בסירם את טיבם ועריכתם של המחסומים
והמכשולים, והיו מפלסים בהם מעברים ומסמנים אותם.

את הדרג השני היוו החפרים של המיור מורו, מהעוצבה ההנדסית של
הארמיה. הם נעו בעקבות הדרג הראשון של הגייסות המתקדמים, בבדקם את
תוצאות סילוק המוקשים שבוצע ע"י החפרים שעם הגייסות, ובבצעם בו-זמן את
סילוק-המוקשים הנוסף מעורקי-ההתקדמות הראשיים של הקורפוס ומן הדרכים
הרחבניות (שלרוחב גורת-החזית) העיקריות הנוצרות בשבילו, על-פני רצועה בת 50
מטר (25 מטר לכל צד, משני עברי צירו של עורק התנועה). נוסף לכך גדרו
וסימנו חפרי הדרג השני את שדות-המוקשים שטרם פוגו. הדרג השלישי —
הפלגות לסילוק מכשולים ולפינוי מוקשים — היה מורכב מיחידות חיל-הנדסה
שברשות מפקדת החזית. הללו היו ממשיכות בפעולת סילוק המכשולים מעורקי-
המעבר, אשר מפקדת החזית היתה מעוניינת בהם ברוחב עד 100 מ' (50 מ' מכל
צד משני עברי צירו של עורק-התנועה).

בכל המקרים היו קובעים, מדי מאתיים מטר, שלטים, אשר בהם צוין עד
לאיזה מרחק מציר הדרך פונה עורק-תנועה זה וע"י מי בוצע הדבר. על פני עורקי
תנועה שטרם נבדקו היו מפסיקים כל תנועה.

הרבה כוחות וזמן היו מוקדשים לבדק הכבישים והגשרים ולחיזוקם. בכך
היתה תלויה הצלחת המרדף, וביחוד באותן הגזרות בהן נתיב ההתקדמות עבר
באזורי יערות וביצות. הגרמנים נוהגים היו לחבל בקטעי הדרכים שסביבתן היתה
קשת-עבירות ביותר. מציאת דרכי-חליפין לא היתה באה בחשבון. הם היו מפוצצים
את כל הגשרים, מעבירי-המים ואת הכביש עצמו בצומת-דרכים, בקטעי-דרך-
משוקעת, במיבתרים, ובמקומות בהם עברה הדרך על-פני סוללה גבוהה. לאורך
כברה אחת של עורק-תנועה קורפוסי, בת 70 ק"מ, פיצצו הגרמנים 48 גשרים
ומעבירי-מים, שיבשו אותה באמצעות יותר מ-15 מכתשי-פיצוץ וביצעו הריסות

שונות אחרות. תוך מעשה-הבדק ריכזו החפרים את דאגתם רק בכך שתתאפשר
התנועה קדימה לגייסות ולציוד-הקרב הכבד, כדי שלא יחלש הקצב הכללי של
התקדמות היחידות.

נסיון הקרבות הוכיח שבתנאי שטח יערי או יערי-ביצתי עדיפות הן דרכים
הנבנות-מחדש, בעלות כיסוי עץ, כשמשתמשים לשם כך בעץ המצוי תחת היד.
כיסויים אלה עשויים מצע מוטות רצוף, שהונח עליו כיסוי של קרשים, או פסולת
קורות, לצורך נתיב-מסע.

את הקמת הגשרים וחיזוקם היו נוהגים לבצע בשיטות עבודה מזורזות.
בצד הקמת גשרים חדשים היו גם מקרים של תפיסת גשרים מידי האויב מבעוד
מועד. הדבר היה מבוצע ע"י חפרים-סיירים שפעלו בקבוצות מצומצמות. מקומם
היה עם פלגות חיל הרגלים הקדומניות.

בשעת הדיפת התקפות-הנגד של האויב ולשם ביסוס תחומי-הגנה שנכבשו,
היו משתמשים — בהצלחה — בפלגות-חסימה ניידות. בכל פלגה כזאת נכללה
פלגת חפרים אחת (אחת לכל דיביזיית-רגלים), שהיתה מצוידת בשמונה מאות
מוקשים נ"ט ו-300 מוקשים נגד-אדם. בתמרנו בפלגות-החסימה, היה מפקד הקור-
פוס מכוון למקום, בו היתה מתהווה סכנה, ומציבן שם, — נאמר לתפקידים של
אבטחת אגף, חיפוי על פער במערך, או ביסוסו של שטח בידינו.

בסיום, יש לציין במיוחד את השיבותם של התכנון האופרטיבי הבלתי-
פוסק לפעולות החפרים ושל הארגון הנכון לניהול בגייסות הנדסיים. התכנון
מתבסס על נתונים מדויקים, אשר הסיור ההנדסי ממציא אותם למועד. נתונים
אלה נמסרים באלחוט ובצורות קשר אחרות. מציאותו של קשר-אלחוט מקלה בהרבה
גם על מסירת הוראות מבצעיות, אשר רב השימוש בהן תוך כדי ניצוח על גייסות
הנדסיים המקיימים את המרדף.

(סוף מעמ: 2)

גייסות-הנדסה במרדף מאת המיור ס. רובצינסקי

התפתחות דינמית של מבצעי מלחמה (להבדיל ממצבי ישיבת-קבע בחפירות, כבשנות
17 — 1915 בחזית-המערב) ברורה ממילא בענין המרדף. אולם אפילו הסנק המהיר ביותר
(ומה גם כוח משולב של רגלים-ארטילריה-שריון) זקוק לנתיבים וגשרים, לשם ביצועו
של המרדף במציאות. ואילו אלה — אין להם תקנה בלי "חיל-ההנדסים במרדף". הצבא
הסובייטי — נסיון רב היה לו בכל סוגיו של תפקיד זה. מאמרו הקצר והפשוט של המיור
רובצינסקי מתבסס במיוחד על לקח המבצעים כאזור ריגה בירת לטביה, ב-1944. הנושא
סבר נידון במערכות פדפה, במאמר "תפקיד חיל הנדסה במלחמת-הפרטיזנים" מאת
הגנרל ד. קורד.

המאמר לקוח מתוך בסאון הצבא הסובייטי "הכוכב האדום".

י ב ש ה

Col. G. C. Reinhardt and Lt.-Col. W. R. Kintner: Atomic Weapons in Land Combat, Military Service Publishing Co. 239 pages, \$ 3.95.

מהדורה שניה, מעודכנת, של הספר, הבא, לדברי המחברים, "לחקור את הבעיות, אשר בפניהן מעמידה הלחמה האטומית את מפקד הדיביזיה, מפקד הרגימנט ומפקד הגדוד; לבאר לחייל מן השורה את השפעת כלי-הנשק האטומיים על פעולותיו ועל סיכויו לצאת שלם מן המערכה".

Anthony Crockett: Green Beret, Red Star. Eyre & Spottis-Woode Ltd., London, 1954, 221 pages, 18 s.

פעולות ה"קומנדו המלכותיים הימיים" במשך שנתיים במאלאיה; מבצעים פטרולים בג'ונגל, כארבים. תאור מפורט של חיי החיילים בתנאי הג'ונגל, בו מתקבלת האספקה בדרך האויר והפצועים מפונים בהליקופטרים. וכן תאור חייהם של הילידים וארגונייהם הלוחמים.

George F. Howe, Dr.: The Battle History of the 1st Armored Division, Combat Forces Press, Washington, 471 pages, \$ 6.50.

המחבר היה בעבר ראש מדור היסודיתיון בענף ההיסטוריה בצבא א"ב. בספר — קורותיה של דיביזיה משורינת וחלקה במערכות מלחמת הע"ז.

א ו י ר

S. E. Veale: Aircraft for All, Ward Lock & Co., London 1954, 254 pages, 12 s. 6 d.

הספר סוקר את המאורעות שהליכו אל כיבוש האויר, דן בהשגים הטכניים אשר הביאו את המטוס עד למדרגתו הנוכחית, ומסביר את עקרונות פעולתו של המטוס.

Henry Archer and Edward Pine: To Perish Never, Cassel & Co., London, 1954, 188 pages, 9 s. 6 d.

ספרו של צות מפצין, מיזם הגיעו לבסיס האימונים ועד לסיום מבצעו הראשון. Aircraft To-day, Edited by John W. R. Taylor, Ian Allan Ltd., London, 1954, 104 pages, 9 s. 6d.

העורך אומר בהקדמתו: "ספר זה מכאן מה מתרחש באוירה כיום" — אך הספר דן גם בהתפתחויות העתידות לבוא.

William Green and Gerald Pollinger: The Worlds Fighting Planes, Macdonald & Co., London, 1954, 237 pages, 12 s. 6 d.

פרטים על האוירה הצבאית של רוב מדינות העולם.

ס י

Sunk: The Story of the Japanese Submarine Fleet, 1941—1945, Henry Holt & Co., \$ 3.95.

שלב אחר שלב מתאר הספר, שנכתב ע"י אחד מ-4 מפקדי צי הצוללות היפני שנותרו בחיים, את עלילותיהן של הצוללות היפניות מאז ההתקפה על נמל הפנינים ועד לסיום המלחמה.

מדף הספרים

כ ל י

J. F. C. Fuller, Maj. Gen.: A Military History of the Western World, From the Earliest Times to the Battle of Lepanto, Funk & Wagnalls. 602 pages. \$ 6.00.

הכרך הראשון של ספר היסטוריה בן 3 כרכים, המקיף מערכות גדולות ומכריעות, על רקען המדינה, הכלכלי והצבאי וניתוח השפעת הגומלין בין כל תקופה לבין מערכתיה, במשך כ-3500 שנה, עד למערכת ליפוטו, ב-1571.

המחבר — מפקד קורפוס טנקים במלחמת הע"ז, ובעל כתבים ידועים בשדה ההיסטוריה הצבאית והפרשנות הצבאית.

J. W. Wheeler-Bennet: The Nemesis of Power, the German Army in Politics 1918—1945, Mc Millan & Co. London—New York, 829 pages, \$ 12.

השפעת המטה הכללי הנרמני בשדה המדיניות מאז שנת 1918 עד לסיום מלחמת הע"ז ועד בכלל.

Wie das Gesetzt es befahl. Volksbuch ueber den zweiten Weltkrieg. 540 Seiten. Verlag Welsermühl in Wels (Oesterreich).

עבודה משותפת של הגנרל-פילדמרשל רונדשטאדט, הגנרל רֶאָנְדוּלִיק, הגנרל דיטמאר, הגנרל וֶאָסְטְפֶאל ומפקדים גרמנים בולטים אחרים על מלחמת העולם ה-2. ספר אפולוגטי מובהק.

L. K. Truscott, Jr. Lt. Gen.: Command Missions: A Personal Story. E. P. Dutton & Co. New York. 570 pages; \$ 7.50.

זכרונות מימי מלחמת הע"ז של מי שהיה סגן ראש-מטהו של איזונהאור, ולפני-כן מפקד הדיביזיה ה-3, הקורפוס ה-6, והארמיה ה-5. הספר מכיל לקחים רבים בעניני חי"ר, וכן השגות וביקורת חריפה וגלויה על תכניות, אנשים ומבצעים. קטעים מן הספר נתפרסמו ב"צקלון" 18, בשם "צעידת-חיילים — נשק".

Maj. Gen. Charles A. Willoughby and John Chamberlin: Mac Arthur 1941—1951, McGraw — Hill Book Company, New York, 441 pages.

עשור בחיי הגנרל מק'ארטור — תקופה בה עמד בראש הכחות האמריקניים בדרום-מערב האוקיאנוס השקט, שימש ראש מנהלת הכיבוש ביפן ופיקד על כחות האו"ם בקוריאה. מק'ארטור כחייל, מצביא ודיפלומט.

Brassey's Annual — The Armed Forces Year Book, 1954, Edited by Rear-Admiral H. G. Thursfield, William Clowes & Sons, London, 1954, 483 pages, 63s.

שנתון אינפורמטיבי על בעיותיו של צבא בריטניה וידיעות על כחותיהן המוויינים של המעצמות.

* קרב ימי מכריע בין הספרדים והתורכים, בו נחלו התורכים תבוסה ניצחת. — המערה.

ספרות האוניברסיטה הפתוחה

1780

LIBRARY